

SLOVENSKA Vestnik

Letnik XVI.

Celovec, petek, 6. oktober 1961

Štev. 40 (1012)

Znamenja popuščenja napetosti v svetu

Trditev, da je napetost med Vzhodom in Zahodom popustila, vsekakor še nima realne osnove. »Hladna vojna« divja še naprej in njena vidna znamenja imamo tako na Vzhodu, kakor na Zahodu. Tudi v OZN se doslej ni dosti spremenilo. Letošnja generalna skupščina je začela v znamenju polemičnega načevanja vprašanj, ostrega spora in v znamenju že nekam tradicionalne nekonstruktivnosti na obeh straneh. Dosedanjim nesoglasjem se je pridružilo kot novo še nesoglasje glede generalnega sekretarja OZN.

Kljub vsemu temu pa bi bilo lahkomišelnost in škodljivo, če bi spregledali žarke realizma in znamenja dobre volje, ki se kažejo v ozadju napetega mednarodnega položaja. Tu ne mislimo toliko na vidno demonstracijo miroljubnih prizadevanj, kakršna je bila beograjska konferenca nebloksovskih držav, proti hladni vojni in za pomiritev mednarodne napetosti, temveč le na določene realnosti v stališčih Zahoda in Vzhoda, ki kažejo, da so lahko izhodišče za mirnejše in pozitivnejše reševanje medsebojnih sporov.

Prvo tako določeno znamenje sta odgovora sovjetskega premiera in predsednika ZDA na pismi držav udeleženk beograjske konference. Seveda se odgovora glede presoje vzrokov in povzročiteljev sedanje krize med seboj močno razlikujeta, vendar pa vsebujeta oba soglasje z nameni konference in izjave o pripravljenosti na sporazumno in mirno reševanje problemov, ki povzročajo v svetu največjo zaskrbljenost. Oba sta priznanje obojestranskih obveznosti za podporo prizadevanj beograjske konference in za iskanje možnosti mirnega reševanja mednarodnih problemov.

Drugo tako določeno znamenje je sovjetsko-ameriško sporočilo o načelih za splošno in popolno razorožitev. To sporočilo je kljub določenim pomanjkljivostim vendar-le pozitivno, kajti dejstvo, da obe državi razglášata ta načela skupno, ima svoj velik mednarodnopolitični in psihološki pomen. To znamenje pomikata govor Kennedyja pred OZN in ameriški načrt o razorožitvi še bolj v ospredje realnosti za pomiritev v svetu. Objava skupnega sporočila in sklicevanje na resolucijo Generalne skupščine OZN o razorožitvi iz leta 1959 sta pripravno izhodišče za vsako dobronamerno prizadevanje, da bi dobile pogajanja o razorožitvi bolj stvarno in pozitivno vsebino.

Tretji simptom povečane politične dejavnosti, ki lahko privede do zmanjšanja mednarodne napetosti so znaki revizije ameriškega stališča glede nemškega vprašanja in glede Berlina. Tu je zlasti pomembna ugotovitev predsednika Kennedyja, da je mirna rešitev berlinske krize mogoča, tudi če Sovjetska zveza sklene posebno mirovno pogodbo z Vzhodno Nemčijo, če bi tak sporazum varoval svobodo zabodnega Berlina ter navzočnost in dostop zavaznikov do njega, hkrati pa priznal tudi zgodovinske in zakonite interese drugih za zagotovitev evropske varnosti. Ta izjava ob izjavi Kennedyjevega odposlanca v zabodnem Berlinu, ko je pozival Zabodno Nemčijo, da prizna realnost dveh nemških držav, in izjava sovjetskega zunanjega ministra Gromika, da nihče ne ogroža drugim svobodnega dostopa do zabodnega Berlina, končno pa tudi današnji tozadevni razgovor Kennedyja z Gromikom vplivajo na svet pomirjevalno. To blagodejno znamenje popuščenja napetosti v Evropi je podkrepljeno še s pripravljenostjo ZDA za razgovore o priznanju sedanje vzdolžno-nemško-polske meje na Odri in Nisi.

Čprav vse te izjave še niso docela jasno formulirane in o njih še ni nobenih prijemljivih pogodb ali resolucij, so le viden izraz prizadevanj, ki lahko — če ostanejo trajna — pomenijo precejšen korak naprej iz dosedanjih togih in nepomirljivih stališč Zahoda in Vzhoda. Ta prizadevanja bodo lahko odbila ostrino berlinski krizi ter močno pomagala

Na Južnem Tirolskem pričinja govoriti treznost:

Odповed iredentizmu, radikalizmu in terorizmu

Koncem preteklega tedna je na Južnem Tirolskem stopilo na plan novo politično gibanje, ki si je nadelo ime „Aufbau“. Svoj vidni izraz je to gibanje pokazalo v svoji objavljeni programski deklaraciji, ki jo je podpisalo okoli 70 prominentnih predstavnikov političnega in gospodarskega življenja avstrijske manjšine v Južnem Tirolu, med njimi več kot polovica županov občin z nemškim prebivalstvom. Glavni iniciator novega gibanja je poslanec dr. Toni Ebner.

Novo gibanje, ki ga sestavljajo zastopniki zmernega krila Südtiroler Volkspartei (SVP) in doslej ob strani stoječe osebno-sli gospodarskega življenja južnih Tirolcev, zahteva v svoji deklaraciji primerno zastopstvo v vodstvu SVP. Istočasno pa deklaracija razgláša naslednja načela „nové poti“ južnih Tirolcev:

- Obnova sodobne socialne in gospodarske strukture kot predpogoja za razvoj manjšine ter njenega jezika in tradicije.

- Branjenje svojih pravic ob istočasnem priznanju dolžnosti nasproti italijanski državi.

- Odklanjanje vsakega pretiranega nacionalizma in pospeševanje razvoja v duhu svobodne in demokratične Evrope, kjer

bo mogoče tudi izravnati nacionalna naspriostva.

- Osnova političnih stremiljenj je v pariški pogodbi predvidena avtonomija, nje-no pravično in smiselno tolmačenje in njena nagla izvedba na podlagi neposrednih pogajanj med manjšino in državo.

- Obnavljanje gospodarske politike, pospeševanje lastnine in izgradnja šolstva.

Deklaracija zelo ostro obsoja ekstremiste v SVP, ki so s „svojimi tendencioznimi in enostranskimi informacijami“ zavedli južne Tirolce v nemogoč položaj. S tem v zvezi posredno očita SVP, da je s svojo socialno in gospodarsko politiko povzročila južnotirolskemu gospodarstvu veliko škodo. Južnotirolsko gospodarstvo je zaradi tega zaostalo za gospodarskim vzponom v Evropi. Najboljši dokaz za to je vedno večje odseljevanje domačega prebivalstva v gospodarsko ugodnejše predele. Spričo vsega tega je „treba kreniti na novo pot“ je rečeno v deklaraciji, ki zaključno ugotavlja, da je treba zopet vzpostaviti med-

sebojno zaupanje zlasti z onim delom italijanskega naroda, ki želi politično pomiritev in nov gospodarski razmah na Južnem Tirolskem.

Gornja deklaracija je akt v južnotirolski manjšinski politiki ki utegne imeti daleko-sežne posledice. Na plan je stopila skupina južnih Tirolcev, ki odklanja vsako zaostrevanje odnosov med manjšino in državo, v kateri manjšina živi, ki žigosa vsak iredentizem, radikalizem in terorizem in ki se hoče po poti pogajanj sporazumeti z državo glede svojih narodnostnih in človeških pravic.

Koroški Slovenci smo bili vedno mnenja, da je neposredno urejevanje odnosov med manjšino in državo, v kateri živi, najboljša pot reševanja manjšinske problematike. Do tega spoznanja se je sedaj po hudih razočaranjih in po nepopravljivi škodi prikopala tudi avstrijska manjšina v Južnem Tirolu. Odповedala se je pretiranemu nacionalizmu in pokazala vrata njegovim prenapetežem. Želimo samo, da bi si to spoznanje vzeli k srcu tako avstrijska kakor italijanska večina, prva zlasti v svojem odnosu do nas koroških Slovencev in v odnosu do reševanja vseh odprtih vprašanj naših narodnostnih in človeških pravic.

Okoli Innsbrucka pa govori dinamit:

Atentat na spomenik Andreasa Hoferja na gori Isel

Vest o pomiritvi vzdušja na Južnem Tirolskem — kar v bistvu pomeni sobotna deklaracija političnega gibanja „Aufbau“ — se še ni prav razširila, ko je v zgodnjih urah zadnje nedelje zletel v zrak spomenik Andreasa Hoferja na gori Isel. Deset metrov visok spomenik je bil razstreljen in močno poškodovan s tremi plastičnimi bombami.

To je zaenkrat edina ugotovitev varnostnih organov in notranjega ministrstva, ki pravi, da je ob spomeniku našlo še prazno aktovko, kjer so bile prej bombe, ostanke zažigalnikov in zažigalnih vrvic ter nekaj praznih pristopnic za pristop k neofašistični dijaški organizaciji „Giovana Italia“. Atentatorjev pa doslej še niso našli.

Kdo so atentatorji in odkod so prišli, ni preveč zagonetno vprašanje. Prišli so iz vrst neofašističnih ali neonacističnih krogov, ki jim pomiritev vzdušja na Južnem Tirolskem ne gre v račun. Zato je precej vseeno, če atentatorjev in njihovi naredbodajci domujejo to- ali onstran Brennerja. Zadnji tedni so namreč znova pokazali, da takih atentatorjev tudi v Avstriji ne manjka. Prav tako tudi ne manjka njihovih legalnih in ilegalnih združenj.

Atentat na spomenik Andreasa Hoferja, ki je za tirolsko ljudstvo simbol svobode in zmage nad nasiljem, kaže značilno paralelo s atentatom na naš šentruperški spomenik pri Velikovcu, ki je naš simbol svobode in zmage nad nasiljem. Vprašanje je le, če bodo pristojni organi tudi na Tirolskem tako „brezuspšno“ iskali atentatorjev, kakor jih iščejo na Koroškem že 8 let. Če bo tudi v tem primeru tako, potem sta svoboda in neodvisnost resnično ogroženi.

Pred XXII. kongresom KP Sovjetske zveze

V torek prihodnjega tedna bo pričel zasedati XXII. redni kongres Komunistične partije Sovjetske zveze. Za kongres je napovedano, da se ga bo udeležilo okoli 4.500 delegatov, medtem ko so zadnji kongresi šteli le okoli 1.200 do 1.400 delegatov. Kongres bo razpravljal in skeptal o novem programu in štatutu KPSZ. Da bo istočasno pregledal delo partije in razvoj Sovjetske zveze v zadnjih letih, je samo po sebi razumljivo.

Kongres vzbuja v svetu veliko zanimanje. Ne toliko zaradi tega, ker povečanje števila delegatov kaže na neko demokratizacijo odnosov v vrstah partije, kakor pa zaradi tega, kakšen odnos bo zavzel do obilice dejansko težkih mednarodnih problemov. Kongres se ne bo mogel omejiti le na vprašanje zmage politike sile med Vzhodom in Zahodom v nemškem vprašanju, v oboroževalni tekmi, merjenju z jedrskimi poizkusi in podobnem. V svetu obstojajo še vse druga pereča vprašanja mednarodnega značaja, med njimi na prvem mestu vprašanje klasičnega in modernega kolonializma, vprašanje odnosa do gibanj po svetu, ki se odločno distancirajo od blokvske politike in ki so si enotna v vpra-

šanju razorožitve in uporabi atomske sile v mirovne namene.

V sklopu teh vprašanj pa je tudi vprašanje enakopravnosti komunističnih partij v svetu, ki jih je doslej »vodila« KP Sovjetske zveze kot »vodilna partija« in katere »vodstvo« odklanjajo že nekatere partije. Končno pa bo moral kongres razčistiti tudi vrsto notranjepolitičnih, posebej pa gospodarskih vprašanj Sovjetske zveze.

Novi program, pa tudi štatut KP Sovjetske zveze bo moral tako ali tako nakazati odnos do precej dolge vrste teh vprašanj. S tem pa bo v veliki meri vplival tudi na nadaljnji potek sedanje Generalne skupščine OZN in na njene zaključke, do katerih bo morala le-ta priti.

Za gradnjo poslopja za slovensko gimnazijo ni denarja

Kakor je razvidno iz časopisne polemike okoli gradnj poslopij za koroške srednje šole, je od prosvetnega ministrstva obljubljena gradnja lastnega poslopja za Državno realno gimnazijo in gimnazijo za Slovence v Celovcu potisnjena na dolgo klop.

Na podlagi dunajskega dovoljenja so pričeli s pripravami gradnje poslopij za realno gimnazijo za dekleta v Celovcu in za realno gimnazijo v Spittalu. Za poslopje dekliške gimnazije v Celovcu so tudi že odobrena prva sredstva za neposredno gradnjo. Govori pa se tudi o tem, da bodo v kratkem pričeli s povečanjem poslopja realne gimnazije v Beljaku.

Med napovedanimi projekti poslopij za slovensko gimnazijo ni omenjeno. Tudi nihče ne ve ali pa noče povedati, kdaj se bodo pristojni krogi lotili gradnje njenega lastnega poslopja, ki je spričo nemogočih pogojev, v katerih mora 267 fantov in deklet v 9 razredih slediti pouku v popoldanskih urah, nedvomno nujno potrebno. Le „Volkszeitung“ je 29. septembra mimogrede omenila slovensko gimnazijo in vprašanje njenega lastnega poslopja, vendar ne v pozitivnem, temveč v negativnem smislu, ko je ogorčeno podfalkala deželnemu glavarju, da se zavzema za gradnjo poslopja za slovensko gimnazijo bolj kakor pa za gradnjo poslopja za spitalsko gimnazijo.

pri ustvarjanju boljšega mednarodnega vzdušja, ko se bodo prizadete države lotevale reševanja medsebojnih in mednarodnih problemov stvarno in brez pretiranih ambicij.

To kar so po beograjski konferenci izjavili na Zahodu in Vzhodu glede medsebojnih pogajanj, glede razorožitve, glede nemškega vprašanja in Berlina sicer še ne bo privedlo do skorajšnjih velikih preobratov v mednarodnih odnosih in v odnosih med Zahodom in Vzhodom, nedvomno pa te izjave upravičujejo upanje in mnenje, da mednarodna napetost zadnjih mesecev le prehaja v manj dramatično obdobje.

Ob robu dogodkov:

Šovinistični ekscesi v celovškem tramvaju

Uslužbenci mestnih prometnih obratov v Celovcu so v odnosu do potnikov v pretežni večini zelo vljudni in prijazni. To je končno tudi samoposebi razumljivo, kajti tudi potnik, ki se le par minut poslužuje mestnega avtobusa, tramvaja ali obusa, je gost in ima pravico do kulturnega in gostoljubnega odnosa njegovega personala. Le tu in tam se kateri vozač ali sprevodnik dovoli spodrsilaj, ki dokaj zgovorno priča o njegovem poreklu in preteklosti. O tem se je že precej pisalo. Primer pa, na katerega hočemo opozoriti mi, ni več običajni spodrsilaj, temveč zelo ostrega obsojanja vredno ravnanje.

V petek, dne 29. septembra 1961 se je nekoliko po 18. uri vozila skupina štirih dijakov Državne realne gimnazije in gimnazije za Slovence v Celovcu s tramvajem št. 18 od Trga sv. duha proti glavni železniški postaji. Po prestopu iz obusa v tramvaj na Trgu sv. duha je vozač enega izmed dijakov vprašal, kam vozi in dobil za odgovor: z vlakom v Rož. Ta odgovor je dal vozaču »povod«, da se je »spravil« nad skupino in zilil nad njo golido psok, med katerimi so padale tudi besede »das Rosental ist ein Serbenviertel« ali pa »Partisanenhauptlinge« in »Partisanenhunde«. Na postaji na Novem trgu je dijakom ukazal, naj takoj izstopijo iz tramvaja. Ker pa tega niso hoteli, je odšel enemu od njih tedensko vozovnico, jo vtaknil v svoj žep in mu jo izročil šele proti koncu vožnje s pripombo »da hast sie, Du Partisanenschwein«.

Tega vse prej kot normalnega človeka, zlasti pa uslužbenca javnih ustanov vrednega ravnanja nad mladimi slovenskimi dijaki ne bi spravili v javnost, če bi bil izjemni primer. Toda podobnih primerov v celovškem tramvaju je bilo že več. Že večkrat so bili zaradi svoje govorice slovenski dijaki deležni podobnih psok v celovškem tramvaju.

Ker so tako in podobna ravnanja s slovenskimi dijaki, ki enako kot drugi plačujejo svojo vožnino, v stanju, da sprožijo posledice, ki nikomur ne bodo prijetne, najmanj pa mestni upravi, pozivamo odgovorne činitele celovškega magistrata, da napravijo red med svojimi uslužbenci in da jih podučijo, da pri izpolnjevanju svojih službenih dolžnosti ne kažejo vsakomur — najmanj pa otrokom — svoj grdi in nesramni šovinizem. Škratni čas je, da jim tudi zabičajo v glavo, da so dolžni izkazovati tudi vsakemu slovenskemu sodeželanu isto prijaznost in gostoljubnost, kakor jo izkazujejo slehernemu tujcu na tej zemlji.

Graški jesenski velesejem odprt

V soboto preteklega tedna je zvezni minister za trgovino odprl letošnji jesenski velesejem v Grazu. Na sejmu, ki je 27. po vojni, sodeluje okoli 1150 razstavljalajočih podjetij, od tega 200 inozemskih iz 12 držav. Na sejmu prvič razstavljaajo tudi podjetja iz Sovjetske zveze.

Letošnji graški jesenski sejem ni le precej razširjen, temveč je obogaten kar za tri lepe nove objekte, za jugoslovanski paviljon, za upravno poslopje velesejma in za novo halo.

Otvoritve sejma so se udeležile številne avstrijske in inozemske osebnosti. Jugoslavija je bila pri otvoritvi zastopana z osemčlansko delegacijo. Pri otvoritvi reprezentančnega jugoslovanskega paviljona pa je bil navzoč tudi zvezni kancler Gorbach s člani vlade in štajerski deželni glavar Krainer.

Deželna vlada je skrbno gospodarila

Na Koroškem imajo že nekaj let navado, da v deželnem zboru sklenejo praktično tri proračune, rednega, izrednega in eventualnega. Slednji vsebuje postavke, za katere so predvideni denarji iz nepredvidenih dohodkov in prihrankov v rednem proračunu.

Na zadnji seji dne 26. septembra 1961 je deželna vlada ugotovila, da ima letos na prihrankih in nepredvidenih dohodkih zbranih 21,4 milijonov šilingov. Spričo tega je sklenila, da da te denarje v okviru eventualnega proračuna na razpolago za gospodarski dvig dežele.

S temi sredstvi bo deželna vlada financirala izgradnjo nadaljnjih šol, potrebne adaptacije celovškega gledališča in deželnih bolnišnic, omogočena pa so s tem tudi razna sanacijska dela v hudourniških področjih. Manjši del teh denarjev bo še uporabljen za zboljšanje nekaterih deželnih cest, za gradnjo vodovodov in za pospeševanje turizma.

Železniška proga med Št. Vidom in Knittelfeldom elektrificirana

Pol ure poprej, kot se je začel pomikati vlak z dvema novima električnima lokomotivama iz Št. Vida na Glini proti Knittelfeldu sta sopihali še dve parni lokomotivi, ki sta s težavo vlekli dolgi italijansko-avstrijski ekspres na progi z mnogimi ovinki in deloma precejšnjo strmino. To je bila zadnja vožnja z parnimi lokomotivami na 104 kilometrov dolgi progi, kajti od prejšnjega petka dalje je linija elektrificirana, kar pomeni spet lep napredek avstrijskih zveznih železnic na področju elektrifikacije železniškega prometa.

Slavnostni akt v okrašenem in prazničnem Št. Vidu je bil v pravem pomenu besede velika ljudska slavnost, kjer se je zbralo ogromno ljudi vseh slojev. Deželni glavar Wedenig je pozdravil številne častne goste, med temi ministra za promet in elektrifikacijo dipl. ing. Waldbrunnerja. Minister Waldbrunner je v svojem nagovoru med drugim dejal, da je elektrifikacija avstrijskih zveznih železnic doslej predvsem osredotočena na elektrifikacijo glavnih prog. Od Dunaja na jug je treba elektrificirati le še 94 km dolgo progo med Mürz-zuschlagom in Knittelfeldom. Pomen moderne izpeljave železniškega prometa je razviden tudi iz izkušnje, da je leta 1945 dosegla brzina v železniškem prometu med Dunajem in Trbižem 79,8 km na uro, leta 1959 pa že 97,1 km, po popolni elektrifikaciji pa bo znašala 120 km na uro. Tudi vozni čas na tej novo elektrificirani progi bo znatno skrajšan, avstrijskemu gospodarstvu pa bo prihranil 70.000 ton letnega uvoza črnega premoga. Električno energijo za železniški promet dobavljajo tudi termo-elektrarne, za kar uporabljajo tuzemski rjavi premog, kar omiljuje stisko v premogovnih rudnikih.

Vožnja posebnega vlaka z električnim pogonom od Št. Vida do Knittelfelda je bila naravnost triumfalna. Na vseh postajah, kjer se je vlak ustavil, je bil pravočasni ljudski praznik. Že vse čuvajnice ob progi so bile okrašene s cvetjem, postaje pa so bile ocvetličene in ovenčane kakor svetišča. Na tisoče ljudi, med temi šolska mladina v špalirju, je pozdravljalo in sicer z vidnim navdušenjem prvi vlak z električno lokomotivo na tej progi. Godbe so igrale živahne koračnice, krajevni župani so pozdravljali predstavnike oblasti in železnice, dekleta so delila šopke, šolarji so deklamirali, s hribov pa so gremeli topiči.

Poučni izlet kmetijske šole v Podravljah:

Sodobno kmetijstvo v povezavi teorije s prakso

(1. nadaljevanje)

V zadnji številki smo začeli priobčevati poročilo o poučnem izletu gojencev kmetijske šole v Podravljah, na katerem so si zlasti ogledali načine sodobne proizvodnje mesa in mleka. V današnjem nadaljevanju zaključujemo opis Agrokombinata Ljubljana, ki je središče intenzivne farmske reje in pitanja živine.

Preusmeritev obratov na specializirano farmsko živinorejsko proizvodnjo, je terjala tudi bistveno preusmeritev rastlinske proizvodnje. Na obratih kombinata predstavljata danes živinoreja in poljedelstvo dva neločljiva dela enega samega proizvodnega procesa, katerega končni produkt je mleko ali meso.

Na govedorejskih obratih kombinata se vsebolj uveljavlja mehanizirano krmiljenje. Pri tem ima zaradi racionalnejše proizvodnje prednost silaža. Le-ta predstavlja glavni osiroma izključni delež osnovne krme. Ker je koruzna silaža po hranilnih snoveh enostranska, to je beljakovin revna krma, silirajo tudi mlado travo, razne deteljno-travne mešanice in druge rastline, ki so bogate na beljakovinah.

Stolpnih silosov, ki so razširjeni na naših gospodarstvih, na govedorejskih farmah ne poznajo. Krmo silirajo v velikih koritastih silosih (Fahrsilo), ki omogočajo popolnejšo mehanizacijo.

Za proizvodnjo mleka redi Agrokombinat izključno krave jersey pasme, ki na mlečni farmi v Zadobrovi dajejo povprečno 4.000 l mleka z 6,2 do 6,6 % masti. Na tej farmi izločijo vsako kravo, ki daje manj kot 2.500 l mleka s 6 % masti.

Za pitanje telet kvalitete baby beef Agrokombinat nima lastne reje mesnatih pasem goveje živine. Teleta v celoti dokupujejo od družbenih in privatnih posestev, pri čemer dajejo prednost teletom simodolskega in sivorjavega goveda ter njihovim križancem s črnolisastim govedom. Po večletnih izkušnjah znaša povprečen dnevni prirast v prvih treh mesecih 70 dkg. V 10 do 12 tednih pa dosežejo 1,2 do 1,5 kg prirasta na

Skratka: ob vsej progi je bilo svečano in prazniško razpoloženje, pa tudi ob progi med postajami so prihitali ljudje k železnici, da so izrazili svoje navdušenje ob tem dogodku. Ogromno zanimanje prebivalstva za novi napredek na področju železniškega prometa je zgovoren dokaz, da so ljudje s to zvrstjo komunikacije, kljub gostemu avtomobilskemu prometu na cestah, tesno povezani, iz česar se lahko sklepa, da se vožnja oseb in dobrin z vlaki še dolgo ne bo preživela.

Skupni stroški elektrifikacije 104 kilometrov dolge proge Št. Vid — Knittelfeld so znašali okoli 500 milijonov šilingov, je povedal generalni direktor avstrijskih železnic dr. Schantl. Pri gradbenih delih je bilo stalno zaposlenih 200 do 300 delavcev, k temu pa je treba prišteti tudi znatno večjo zaposlitev v podjetjih dobavnih firm gradbenega materiala. Na žalost, je prišlo pri elektrifikaciji te proge skupno šest ljudi ob življenje.

Pri prihodu v Knittelfeld sta dve stari parni lokomotivi pretresljivo žvižgali ob slovesu v pozdrav električnim lokomotivam, ki ju bosta nadomestili. Na prostoru pred postajo pa so z nagovori raznih predstavnikov železnice in vlade zaključili slavnost otvoritve elektrifikacije železniške proge med Št. Vidom in Knittelfeldom.

Jugoslovanska proizvodnja nafte narašča

Ob Savi in Dravi, kjer so že pred leti stali mogočni stolpi za pridobivanje nafte iz zemlje, so zadnja leta iskali za nadaljnimi ležišči nafte. Iskanja so bila uspešna. V prvem polletju 1961 so samo na Hrvaškem pridobili iz zemlje za polovico več nafte kot v istem razdobju preteklega leta. Letošnjo proizvodnjo nafte na Hrvaškem cenijo na 1,5 milijonov ton, ono Jugoslavije pa na 2 milijona ton.

Ob naraščajoči proizvodnji nafte postajata sedanji rafineriji v Sisaku ob Savi in v Bakarju blizu Reke že premajhni in bodo morali njuno kapaciteto v kratkem povečati. Namen Jugoslavije, da postane neodvisna od uvoza nafte iz Sovjetske zveze in iz Iraka, bo z najdbami novih vrelcev kmalu dosežen. Razumljivo pa je tudi, da ni več daleč čas, ko bo Jugoslavija postala vse močnejši izvoznik nafte in izdelkov iz nje, kakor je sedaj.

dan. Pitanje zaključijo po 10 do 12 mesecih, ko doseže mlado govedo povprečno težo 450 do 500 kg.

Praščičereja Agrokombinata se je razvila na podlagi uvoza plemenskih svinj švedske »landrace« pasme. Preusmeritev praščičereja na vzrejo in masovno pitanje mesnatih praščičev ter pridelovanje bekonov (to je posebno obdelanih in nasoljenih polovic), je narekovala zahteva domačega kot tujega tržišča po praščičih mesnatega tipa z dolgim trupom, močno razvitimi stegni in pustim mesom, ki ni pretkano z maščobo. Nadaljna lastnost praščičev te pasme, ki jih usposablja za intenzivno farmsko rejo, je izredna proizvodna sposobnost in zadovoljiv razplod. Po izkušnjah v Ihanu potrebujejo za 1 kg prirasta le tri krmne enote, dočim jih domači praščiči potrebujejo 4 do 4,5.

Proizvodni proces v praščičereji je industrijski, kar pomeni, da je obratovanje mehanizirano in da živali vzrejajo in pitajo izključno z močnimi krmili. Ob taki reji priraščajo bekoni dnevno za povprečno 680 gramov.

Perutninarstvo Agrokombinata sloni na intenzivni industrijski reji. V proizvodnji brojlerjev so dosegli velik uspeh z rejo piščancev pasme White Rock in Cornick. Živali teh pasem so izrazitega mesnatega tipa. Kot take so najprimernejše za industrijsko rejo in še posebej za klanje. Intenziven industrijski način reje omogoča, da spitajo piščance v povprečno 66 dneh na težo 1 kg. Pri tem porabijo na žival povprečno 3 kg krmnih mešanice.

(Se nadaljuje)

PO ŠIRNEM SVETU

BERLIN. — Predsednik zunanjega ministrstva Demokratične republike Nemčije je obsodil zahodnonemške revanšiste, da sistematično organizirajo pobege iz vzhodnega v zahodni Berlin. Uradni krogi vzhodnonemške vlade niso zadovoljni z odgovorom bonnske vlade in zahodnih sil na noto o kršitvi zračnega prostora, ki so jo izvedla zahodnonemška letala pred nekaj tedni.

NEW YORK. — Varnostni organi na sedežu ZN v New Yorku so pred kratkim začeli preiskavo v zvezi z nekim pismom, ki je imelo podpis Ku Klux Klan. Pismo je bilo naslovljeno na vse afriške delegacije, ki so prišle v New York, da bi prisostvovala zasedanju Generalne skupščine OZN. V pismu je rečeno: Ne moremo dopustiti, da bi bila varnost in čistost belih ameriških kristjanov ogrožena z vašo prisotnostjo. V newyorškem parku je dovolj dreves, mi pa imamo dovolj vrvi...

MONTE CARLO. — Francoska policija je pred nedavnim našla avtomobil, ki so ga poprej vlomilci uporabili pri tatvini nakita v vrednosti 214.000 funtov šterlingov iz velike juvelirske trgovine v središču Monte Carla. Avtomobil so našli pri neki vili ob cesti, ki vodi v Nico, v njem pa so našli škatle, v katerih je bil nakit. Našli so tudi tri maske, ki so jih tatovi imeli na obrazih pri tatvini. Preiskava se še vedno nadaljuje.

BONN. — Predstavnik Liberalne stranke je potrdil, da je Adenauer pozval njegove voditelje, naj nadaljujejo razgovore o koalicijski s Krščansko-demokratsko stranko. Voditelj liberalcev dr. Mende je izjavil, da bi njegova stranka lahko podprla Adenauerja kot kanclerja za omejeno časovno obdobje.

NEW DELHI. — V bližini železniške postaje v New Delhi je eksplodirala bomba, nekaj minut potem, ko se je po tej ulici peljal premier Nehru. Eksplozija je poškodovala dve osebi. Premier Nehru se je vračal s slovesnega začetka proslave, ki so jo priredili v počastitev rojstnega dne Mahatme Gandija.

PARIZ. — Pred nekaj dnevi sta se sestala generalni sekretar francoske Socialistične stranke Guy Mollet in bivši francoski premier Mendes France. Računajo, da sta se pogovarjala o možnostih za ustanovitev Fronte demokratične levice.

DUNAJ. — Neuradno omenjajo, da je možno podaljšanje vojaške obveznosti v primeru, če bi se nadaljevala sedanja napetost v svetu.

ATENE. — Grška komisija za atomsko energijo je objavila sporočilo o povečanju radioaktivnosti na področju Aten.

ALŽIR. — Aktivnost ultraške organizacije OAS v Alžiru se nadaljuje z majhnimi napadi in manjšimi demonstracijami, katerih udeleženci nosijo kot prej parole »Alžir je francoski« in »OAS na oblast«. Akcije mladih ultrašev so potekale po načrtu: številni avtobusi, ki vozijo po mestu, so zaprli promet, ker so jim ultraši preluknjali gume. Ob neredih je bilo tudi nekaj ljudi ranjenih.

MOSKVA. — Sovjetski admiral Golovkov je izjavil, da ima Sovjetska zveza na razpolago atomske podmornice, oborožene z najmočnejšimi raketami različnih tipov. Po njegovih besedah nima Sovjetska zveza prav nič manj atomskih podmornic kot ZDA, vendar so njene hitreje od ameriških atomskih podmornic. To izjavo je objavil list »Krasnaja zvezda«.

WASHINGTON. — Ameriški senator Humphrey je v Rimu izjavil, da ZDA ne morejo z ničemer preprečiti, da ne bi Sovjetska zveza podpisala mirovne pogodbe z Demokratično republiko Nemčije, prav tako, kakor Sovjetska zveza ni mogla preprečiti ZDA, da ne bi podpisale podobnih pogodb z Zahodno Nemčijo in Japonsko.

MOSKVA. — Skupina sovjetskih novinarjev je protestirala, ker jim ameriške oblasti niso hotele izdati vstopnih viz. Ti sovjetski novinarji bi morali kot posebni dopisniki obveščati sovjetsko javnost o delu XVI. zasedanja Generalne skupščine OZN. Prošnje za ameriško vizo je večina sovjetskih novinarjev vložila že avgusta ali v začetku septembra, vendar jim viz doslej še niso izdali.

LONDON. — Predsednik senatne komisije za zunanje zadeve ZDA, ameriški senator Fulbright, je izjavil v Londonu, da so po njegovem mnenju zahodne države zagrešile napake v berlinskem vprašanju. Na tiskovni konferenci je poudaril, da imajo zahodne države veliko odgovornost za sedanji položaj, zaradi katerega se, kakor je izjavil, sramuje prav tako kot drugi na Zahodu.

Slovenska gimnazija potrebuje lastno streho

Pred kratkim je delegacija novinarjev, ki jo je organiziralo ministrstvo za pouk, obiskalo koroške srednje šole, da se seznanijo s problemi prostornih potreb posameznih šol. Čeprav je delegacija obiskala tudi Državno realno gimnazijo in gimnazijo za Slovence v Celovcu, nikjer ni bilo omenjeno njeno kočljivo vprašanje šolskih prostorov.

En sam list je sicer omenil, da je v najmodernejšem šolskem poslopiju razmeščena tudi slovenska gimnazija, ni pa povedal, da je le-ta samo gost v tej šoli in da se mora vsled pomanjkanja lastnih prostorov vršiti njen celotni pouk samo popoldan. Popoldanski pouk pa tudi v najlepših prostorih ne more nadomestiti dopoldanskega pouka, ki je po pedagoških načelih najbolj umesten in primeren za predavanje otrok, pa tudi manj naporen za učitelje. Zato po vsej pravici koroški Slovenci zahtevamo, da ministrstvo za pouk misli tudi na to šolo.

360 milijonov šillingov je po najnovejših vesteh predvidenih v proračunu za leto 1962 za gradnjo novih in obnovo starih srednjih šol. Pristojne oblasti so nam ponovno izjavile, da je v načrtu prosvetnega ministrstva zapopadana tudi naša srednja šola. Žal pa slišimo, da baje v letu 1962 ta šola še ne pride na vrsto in da še najmanj 3 do 4 leta ni izgledov za njeno namestitev v novi lastni zgradbi.

Medtem pa potreba po lastnih prostorih postaja iz dneva v dan bolj resna. Saj je letos slovenska gimnazija narasla že na 9 razredov z 267 učenci in jih je v letošnjih dveh prvih razredih 61. Le 5 minut pa je časa med dopoldanskim poukom nemške šole in popoldanskim poukom slovenske gimnazije. V tem kratkem času je treba razrede sprazniti in napolniti. Da je to neprijetno za učence in profesorje, je na dlani; pravi tako je tudi razumljivo, da zaradi stiske pride večkrat ob najbolj volji do neprijetnih incidentov in motenj, da higijskih nedostatkov zlasti v zimskih mesecih zaradi nemogočnosti zadostnega zračenja niti ne omenimo.

Prva jesenska opera v Celovcu:

Madame Pompadour

Celovško gledališče je tudi na področju operet pričelo svojo sedanjo sezono zelo uspešno. Inscenacija Leo Fallova »Madame Pompadour«, ki je tako glasbeno kakor tudi po tekstu polna prikupnih domislic in humorja, sta prevzela Karl Heinz Brand kot dirigent in Theo Kna p p kot režiser. Z njima je bil ta vesel, istočasno pa tudi delikatni oderski komad v dobrih rokah.

Kakor je pokazala premiera, pa je k posrečeni uprizoritvi pripomogel tudi moderniziran scenarij, ki ga je pripravil Eugen Spurny. Sploh se zadnje čase vidi, da celovško gledališče vse bolj uspešno prehaja na modernizacijo oderske umetnosti, kar mu publika z vedno obilnejšim obiskom vesela priznava.

Svoj višek je opereta nedvomno dosegla v drugem dejanju pri duetu Pompadour-Calicot, katerih vloge sta imela Gina Klichs in Franz Göd. Posrečeno dovršeni v svojih vlogah so bili tudi Rotraut Völkel, in Thomas Kleibner, Ingeborg Bauböck in Karl Heinz Schmidt ter Theo Knapp in Hans Joachim Wolf v vlogah intrigantske dvojice. Pa tudi manjše vloge so bile zelo na mestu. Posrečeno sestavljeni ansambel se ni izkazal le v posameznih vlogah, temveč se je od vsega začetka zil v izredno temperamentno celoto in žel zato obilo aplavza.

JANKO PLETERSKI:

Manjšinska zakonodaja na Koroškem

po drugi svetovni vojni

V tem poročilu opozarja, da avstrijske oblasti v zvezi s čl. 7 državne pogodbe »še niso sprejele vseh zakonskih ukrepov v korist slovenske in hrvaške manjšine na Koroškem, Gradiščanskem in Štajerskem.« Možnost, da bi določbe državne pogodbe o pravicah manjšine bile aplicirane v njeno škodo, niti od daleč ne dopuščata, saj bi to pomenilo absurd, contradictio in adjecto. In vendar...

Avstrijska država je v odnosu do slovenske manjšine na Koroškem storila ravno takšno absurdno, deklariranemu namenu v osnovi kontraktornemu dejanju. Svojo obveznost, da z izvedbo čl. 7 državne pogodbe zaščiti manjšino, je uporabila za to, da je pravice, ki jih je manjšina dotlej zakonito uživala, bistveno okrnila.

Dejstvo je, da se je na Koroškem splošni položaj slovenske etnične manjšine kot celote, posebno še položaj slovenskega jezika v obvezni šoli in v sodstvu bistveno poslabšal z obema izvedbenima zakonoma, sprejetima 19. marca 1959. Navedli bomo samo tri najbolj očitna dejstva.

Toda to še niso vsi nedostatk. Za telovadbo ima slovenska gimnazija za 9 razredov isti čas na razpolago, kakor ga je imela za nekdanjih 5 razredov. Ne vemo če so pri tem izkoriščene res vse možnosti, izgleda pa, da pri uporabi telovadnice v

Svojevrstno reševanje umetniških zakladov:

Ramzes v kletki

Ko je leta 1223 pred našim štetjem umrl faraon Ramzes II., je zapustil sto sinov, petdeset hčera in najmogočnejše portrete v kamnu, ki si jih je kdaj dal zgraditi kak egiptovski vladar. Dvajset metrov so visoke figure Ramzesa, ki so jih — kar v štirikratni izdelavi — vklesali v skalnato fasado nilskega svetišča pri Abu Simbelu. Cel meter meri že sam nos, štiri metre obraz od ušesa do ušesa.

Kar je bilo po volji slavohlepnega Ramzesa nepremakljivo vklesano v kamen, bo sedaj po 3200 letih, s sredstvi moderne tehnike predstavljeno. V okviru znanstvenega reševalnega podviga, ki mu v zgodovini še ni bilo podobnega, bodo tehniki predstavili kamnite umetnostne zaklade na varnejše mesto. Kajti čez nekaj let bo prostor, kjer sedaj stoji svetišče, zalila voda novega nilskega zajezitvenega jezera.

Po dolgotrajnih posvetovanjih se je vlada ZAR slednjič odločila za reševalni načrt, ki ga imajo strokovnjaki za tehnično najrazburljivejši načrt zadnjih let. V obalno skalovje vklesani, sto metrov med seboj oddaljeni svetišči faraona Ramzesa II. in njegove soproge Nefretari bosta izrezani iz skalovja, spravljena v železobetonski kletki in hidravlično dvignjeni 62 metrov višje na raven bodočega zajezitvenega jezera.

Za prestavitve je potrebna ogromna moč.

državni zgradbi prednjačijo privatna telovadna društva pred slovensko državno šolo.

Tudi za prostovoljne predmete, kakor za zborovsko petje v šolski zgradbi ni prostora. Vaje za petje se morajo vršiti izven šolskega poslopja. Naj v tej zvezi še omenimo, da v najnovejši srednji šoli v Celovcu za petje ni državnega klavirja, marveč je ta last društva staršev realke, zaradi česar ni na razpolago za pouk petja v

Veliko Ramzesovo svetišče tehta po najnovejših preračunavanjih 250 tisoč ton — trikrat več kot kaka letalonosilka.

Oče tega skoraj grotesknega načrta za rešitev svetišča je milanski profesor arhitekture Pietro Gazzola; imel je ogromno težav, preden je s svojim načrtom uspel.

Najprej bodo sneli prirodno »pokrivalo« nad svetiščem — in to brez razstreljevanj (nubijski peščenec je mehak in se rad lomi ter poka). Potem bodo strokovnjaki s kladi in dleti izkopalni na straneh, zadaj in pod svetiščem zapleten sistem jaškov in hodnikov, v katere bodo kasneje potegnili železobetonsko ogrodje kletke. Pod tem dokončno zvezanim svetiščnim paketom bodo postavili 300 hidravličnih dvogal.

Le milimeter za milimetrom se bo dvigovalo skalnato svetišče. Kajti ena največjih težav za tehnike pri tem podvigu je, kako pravilno razvrstiti teh 300 hidravličnih dvogal.

Da pa svetišče pri dviganju ne bi izgubilo ravnotežja, je predvidenih ogromno kontrolnih sistemov od elektronskih do živosrebrnih itd. itd.

Predvidevajo, da bodo dela končana leta 1966, vendar je staroegiptovski dokumentacijski center v Kairu angažiral pravo armada modelarjev, fotografov, arhitektov, filologov, arheologov in filmskih snemalcev, ki bodo registrirali vsak kvadratni centimeter svetišča pri Abu Simbelu, kajti čeprav Egipčani zaupajo italijanskim reševalcem, bi se svetišče pri dvigovanju lahko razletelo kljub vsem varnostnim ukrepom.

Še je čas za prijavo gojencev na

kmetijsko šolo v Podravljah

v prvi in drugi letnik šolskega leta 1961-62

Pogoji za sprejem v prvi letnik so: uspešno dovršena osnovna šola, dovršeno 16. leto starosti ter duševna in telesna sposobnost.

Pogoj za sprejem v drugi letnik je uspešno dovršen prvi letnik bodisi kmetijske šole v Podravljah ali katere koli druge kmetijske šole.

Prošnje za sprejem, katerim je treba priložiti tudi zadnje šolsko spričevalo, je treba nasloviti na naslov: Kmetijska šola Podravlje — Förderlach.

Šolski pouk se prične v ponedeljek, 6. novembra 1961. Za časa šolanja so učenci oproščeni služenja vojaškega roka in imajo pravico do otroških doklad.

Uprava

10

znan ta jezik kot uradni jezik na sodišču, medtem ko je ostalim 28.000, ki so tudi kompaktno in avtohtono naseljeni, uživanje te pravice onemogočeno.

c) Namesto dosedaj veljavnega stabilnega sistema manjšinske zaščite na vsem tradicionalnem območju naseljenosti slovenskega prebivalstva je bil uveden princip labilnosti, po katerem etnična dejstva izgube vsako veljavo, po katerem je obstoj manjšine principialno dvomljiv in po katerem manjšina lahko tudi izgine. Novi sistem manjšine ne obravnava več kot prebivalstvo v določenimi etničnimi in zgodovinskimi karakteristikami in s področjem avtohtone naseljenosti, ki je kot celota predmet zaščite in nosilec posebnih pravic, marveč kot vrsto ne pobliže kvalificiranih posameznikov, ki lahko v določenih pogojih dosežejo priznanje nekaterih posebnih pravic, ali pa tudi ne. Prisotnost manjšine se na področju njene avtohtone naseljenosti zdaj tretja kot izjema in ne več kot pravilo.

Takšno drastično poslabšanje položaja slovenske manjšine na Koroškem ob izvedbi čl. 7 državne pogodbe predstavlja tiste vrste vsiljevanja sveže diskriminacije etnični skupini, ki po Lauterpachtu pomeni nedvomno kršitev določb Splošne deklaracije človekovih pravic (H. Lauterpacht, International Law and

Human rights, New York, F. Praeger, 1950, str. 153). Nastalo je zaradi tega, ker sta avstrijska politika in zakonodaja čl. 7 državne pogodbe interpretirali in izvedli na način, ki pomeni očitno kršenje načela »bona fides«, tega osnovnega pravila za izvajanje meddržavnih pogodb, ki so ga obvezno sprejele vse članice OZN (Ustanovna listina Združenih narodov, čl. 2).

VII.

Državna pogodba varuje posebne pravice slovenskega prebivalstva na Koroškem na ozemlju, na katerem prebiva samo ali pomešano s prebivalstvom nemškega jezika (čl. 7, odstavek 3). Znano je, da niti v zgodovini niti danes meje upravnih in sodnih okrajev nikoli niso bile prilagojene etnični strukturi dežele, čeprav tvori ozemlje, na katerem živi slovensko prebivalstvo, zemljepisno nepretrgano celoto. Narodnostna meja je bila že v avstroogrski monarhiji, z izjemo velikovškega političnega okraja, povsod presekanja z mejami upravnih političnih okrajev tako, da je sicer kontinuirano področje s slovenskim prebivalstvom bilo razparcelirano in posamezno dodeljeno političnim okrajem z nemškim prebivalstvom na tak način, da so Slovenci bili v njih v manjšini (politični okraji Šmohor, Beljak, Celovec-okolica in Wolfsberg). V

slovenski srednji šoli. To bi še razumeli, toda društvo staršev slovenske srednje šole klavirja ob sedanji prostorninski ureditvi, tudi če bi ga kupilo, niti kam postaviti ne more. Saj ima vsa slovenska srednja šola, ki bo prihodnje leto že popolna srednja šola z vsemi letniki, le dva lastna prostora, ki morata služiti za pisarno ravnatelju, za konferenčno sobo profesorjev ter za knjižnico in shrambo raznih zbirk in učnih pripomočkov. Že to dejstvo samo narekuje potrebo po čimprejšnji rešitvi prostornega vprašanja slovenske gimnazije, ki ima do danes poleg proforskega zbora le še pisarniško moč, čeprav ji, kakor vsem ostalim srednjim šolam pristojata tudi še nadaljna moč šolskega sluga.

Toda mimo vseh teh težkoč in hib je glavna hiba popoldanski pouk, ki pomeni polagoma nevzdržno obremenitev učencev in profesorjev slovenske srednje šole. Zato koroški Slovenci z vsem upravičenjem terjamo, da pristojne oblasti kmalu mislijo na novo rešitev. Razumemo, da za slovensko srednjo šolo, dokler so obstojali dvomi v njeno življenjsko sposobnost, ni bilo treba lastne strehe; njen razvoj in njena rast pa ne dovoljujeta več provizorija niti nadaljnjega odlaganja zadovoljive rešitve katastrofalnega prostornega vprašanja.

Koroški visokošolski tedni 1961

Koroški visokošolski tedni 1961, ki so se pričeli v ponedeljek preteklega tedna, bodo zaključeni v petek, 20. oktobra. V svojem drugem delu bodo vsebovala še naslednja predavanja:

»Biološka podoba človeka sedanosti« 9. oktobra v Celovcu, 11. oktobra v Velikovcu in 13. oktobra v Beljaku.

»Človek v časovnem obdobju strahu« 9. oktobra v Beljaku, 11. oktobra v Celovcu in 13. oktobra v Velikovcu.

»Človek sedanosti in zgodovina« 10. oktobra v Velikovcu, 11. oktobra v Beljaku in 13. oktobra v Celovcu.

»Umetnost v našem času« 13. oktobra v Šmohorju, 16. oktobra v Celovcu, 18. oktobra v Beljaku in 19. oktobra v Velikovcu.

»Človek in tehnika« 18. oktobra v Celovcu in 20. oktobra v Beljaku.

»Etične naloge v atomski dobi« 16. oktobra v Beljaku, 17. oktobra v Šmohorju, 18. oktobra v Velikovcu in 20. oktobra v Celovcu.

Vsa predavanja se pričnejo ob 8. uri zvečer. Predavanja so v Celovcu v srednji dvorani Doma glasbe, v Beljaku v Paracelsusovi dvorani, v Velikovcu in Šmohorju pa v novih glavnih šolah.

(Se nadaljuje)

SEJEM NA TRAVNIKU V ŠT. VIDU OB GLINI

Vsakoletni jesenski sejem v Št. Vidu ob Glini ima že tradicijo dolgih stoletij ter se ga 599 let v preteklost. Sejem v Št. Vidu tudi ljudem iz naših krajev ni neznan, ker mnogi ga tudi obiskujejo. Kmetje predvsem zaradi velikih živinskih in konjskih sejmov, ki se tudi še danes prirejajo v precejnem obsegu. Letos se je sejem začel v soboto 30. septembra ter traja do vključno ponedeljka 9. oktobra. Prvi živinski sejem je bil v ponedeljek 2. oktobra, drugi bo pa v ponedeljek 9. oktobra.

Kakor vedo obiskovalci povedati, je na sejmskem travniku zelo živahno gibanje. Na tisoče ljudi se gneče po sejmišču in kakor je podoba, tudi ne štedijo z denarjem. Sejem je natrpan z razstavami različnih proizvodov in dobrin kmetijskega, industrijskega, obrtnega in drugega gospodarstva. Obsežen zabavni prostor je poln igrišč in atrakcij, pivskih ut s plesišči, strelskih ut, gugalnic in vrtiljakov, kjer se posebno mladina zabava v zvrhani meri po mili volji, pa tudi starejših gostov ne manjka. Mnogo se na tem sejmu tudi keglja in kvarta in so nekateri, ki zadevajo, velika pa jih je, ki izgubijo vse do zadnjega groša. Igranje za denar je pač strast, ki je nekateri ne morejo premagati.

Že v nedeljo popoldne so ugotovili okoli 40.000 obiskovalcev šentvidskega sejma na travniku. Znano je, da so pred malo desetletji hodili na te sejme peš iz zelo oddaljenih krajev, kvečjemu nekateri s konjsko vprego. Taki so pa veljali že za „nobel“ in bolj premožne mogotce. Danes drvi proti Št. Vidu nešteto motornih vozil, da so v kraju v zadregi za prostore za parkiranje.

599 let je minulo od časa, ko je s privilegijem Rudolfa IV. zaživel sejem na travniku v Št. Vidu. Vsa dolga stoletja ni zgubil na zanimanju in mikavnosti vse do današnjega takomenovanega naprednega in modernega časa. Nasprotno, zdi se, da zanimanje za to zvrst prireditve raste in se menda še ne bo kmalu preživelo. Nekateri imenujejo ta sejem že „koroške oktobrske slavnosti“, ki pa menda prireditve ogromnega obsega „oktobrske slavnosti“ v Münchenu verjetno ne bo zlahka dosegel.

Celovec

Tiskovni urad mestnega magistrata sporoča o poteku zadnje seje mestnega sveta, ki je bila 26. septembra.

Na predlog podžupana Scheucherja so sklenili, da premestijo trg za drva z Geyerschütta na prostor ob Lastenstrasse. Promet na trgu za drva je znatno nazadoval. Danes zaznamujejo tedensko le še kakih osem do deset voz drva, ki jih pripeljejo na trg. Povpraševanje po drvih je manjše, ker vedno bolj uporabljajo elektriko in termo-kurjavo. Nadalje je predlagal odobritev subvencij za 13 dobroteljskih družtev in da bi meseca oktobra izplačali dodatno preskrbovalno podporo za oskrbovanje.

Mestni svetnik Mayerhofer je smatral za potrebno da bi bilo umestno posvetovati se o izplačilu dodatne preskrbovalne podpore vsako leto, ker 13. mesečna renta je postala že samoumevna. V zvezi s tem je postavil dodatni predlog, naj se oskrbovanec vsako leto oktobra izplača dodatna preskrbovalna podpora.

Po tem dodatnem predlogu se je razvila ostra debata, pri kateri je podžupan Scheucher v imenu ÖVP-jevske frakcije izjavil, da za ta predlog ne more glasovati. Pred glasovanjem o glavnem in dodatnem

Obvestilo žene, ki se zanima za vse koristno

Črnjeva mama, saj jih je veliko, ki jo poznajo, ne zamudi nobene priložnosti in gre povsod, kjer koli se kaj koristnega, vzpodbudnega in poučnega dogaja. Tako je obiskala tudi mednarodno zasedanje zdravnikov za Kneippovo zdravstveno metodo v Porečah, ki je bila pred nekaj tedni.

Sebastian Kneipp je bil župnik in hkrati prirodni zdravnik. V kratkem: priporoča je zdravljenje z vodo in bosonoge sprehode po mokrih travnikih.

Črnjeva mama želi, da njene vtise iz Poreč priobčimo in piše naslednje: Dobro je bilo znano, da je bil že tretjič v Porečah ob Vrbskem jezeru kongres zdravnikov, ki zastopajo in širijo Kneippov zdravstveni način. Manj pa je znano ljudem po naših vaseh, kaj vse so na zasedanju ko-

Bilčovs:

Zakaj še ni učnega načrta za dvojezične šole?

Letošnje šolsko leto so na naši ljudski šoli začeli s poukom s tritedensko zamudo. To pa zaradi tega, ker so med počitnicami začeli s prezidavo šolskega poslopja.

Pred dobrimi sedemdesetimi leti so pri nas sezidali šolo z dvema učnima prostoroma za pouk tedanje šolske mladine. S prirastkom prebivalstva in s tem naraščajočim številom šolarjev ta prostora nista več ustrezala obstoječim predpisom, zato so leta 1912 k obstoječi šolski zgradbi prizidali še tretji razred. Po letih je tudi v teh prostorih postalo pretesno za našo šolsko mladino in potreba je narekovala, da so leta 1931 postavili še 4. razred. Od tega je minulo trideset let in število učencev je spet tako naraslo, da so dosedanje stanovanje nadučitelja, oziroma ravnatelja šole, ustrezno pregradili za učni prostor 5. razreda. Vsa šolska stavba je odslej namenjena samo učnim namenom. Za stanovanja učiteljskega pa so sezidali novo moderno enonadstropno poslopje.

Na naši šoli je prijavljeno tudi precejšnje število šolarjev za dvojezični pouk. Precej pa je tudi takih staršev, ki pouk slovensčine omalovažujejo in se ne zavedajo, kako s tem kratijo otrokom dostop do priučene dveh jezikov in onemogočajo otroku do neke mere vsaj povprečno znanje materinskega jezika. Vedno velja in vedno bolj bo veljalo: Kolikor jezikov znaš, toliko ljudi veljaš, kakor pravi star preizkušen pregovor. Znanje jezikov, ki si jih osvojijo otroci v mladih letih, je velika neprecenljiva doba, ki jo morejo sprejeti od star-

šev. Če jih pustijo v naših razmerah učiti se vsaj obeh deželnih jezikov, kar nikakor ni narodna pretiranost, more to otroku v poznejšem življenju veliko koristiti. Znanje slovenskih jezikov postaja iz dneva v dan bolj koristno in vsakih staršev sveta dolžnost bi morala biti, da svojega otroka pustijo učiti vsaj lastni jezik, kakor za to skrbijo starši pri vseh narodih sveta. Tega se zaveda ves svet, le pri nas je zaslepljenost tako velika, da nekateri tega ne uvidevajo. Mnogi pametni starši potrošijo za priučenje več jezikov za svoje otroke veliko denarja, v naših šolah pa se otrok lahko nauči dveh jezikov hkrati z ostalimi učnimi predmeti in starši, ki svojim otrokom takšno možnost pripravijo, ravnajo zelo nespametno in v škodo bodočnosti svojih otrok.

Ob tej priložnosti je potrebno vedno znova omeniti tudi okoliščino, da šolska oblast v deželi še do danes ni bila v stanju izdelati pravi enotni načrt za pouk slovensčine na ljudskih šolah narodno mešanega ozemlja. Vodja šolske oblasti za pouk slovensčine je sicer že imenovan, toda do danes še ne vemo, če se je že sploh kaj zanimal za ta svoj resor, ali pa samo čaka, da bi se ljudje naveličali prijavljati svoje otroke k dvojezičnemu pouku.

Morda je naša beseda trda, toda če se nič ne stori, pa tudi učitelji ne morejo drugače, kakor ravnati po svoji mili volji in pouk slovensčine določiti na take ure, da otrokom vzamejo še zadnje veselje za učenje jezika svoje rodne hiše.

Naše ljudstvo pozdravlja mladinski film Dobro morje

Mladinski film „Dobro morje“ si na svojem pohodu po koroških vaseh osvaja srca gledalcev. Posebno se nad filmom navdušuje mladina, saj je film prav mladinski, z nepremagljivo silo pa pritegne tudi starejše, zrelejše in resnejše gledalce.

Z lepim uspehom je Potujoči kino Slovenske prosvetne zveze predvajal film „Dobro morje“ doslej že pri Cingelcu na Trati, pri Tišlerju v Št. Janžu v Rožu, pri Voglu v Št. Primožu, pri Kreuzwirtu Pod Jerberkom, pri Kovaču na Obirskem, pri Škorjancu v Banji vasi pri Št. Lipšu in v kino Janach v Št. Jakobu v Rožu.

Iz vseh teh krajev slišimo izraze pohvale in zadovoljstva s filmom ter priznanje, da Slovenska prosvetna zveza spet ustreza naši publikli na Koroškem z lepim, vzpodbudnim, zanimivim in poučnim umetniškim užitkom, s čudovito lepo filmsko umetnino iz produkcije Triglav-filma v Ljubljani.

Kratek izvleček iz motiva in vsebine filma ter z navedbo vidnih igralcev smo prinesli že v 37. številki našega lista. Film ponazoruje morje s svojimi čudeži in bogastvom, ki daje življenjske potrebščine pomorskim ljudem, njihove napore in veselje, kaže pa tudi trenja med sebičnostjo ljudi in zglednim človekoljubjem. Film je prepleten z zanimivimi tragičnimi zapletljaji in ugodnimi razpletljaji, v poteku odvija- nja pa so tudi nadvse posrečene scene zabavnega značaja.

Ugodni odmevi predvajanja filma v navedenih vaseh navajamo zaradi tega, da ustrežemo pobudi mnogih, da bi si ta film ogledalo čimveč ljudi po naši zemlji. Kjer koli želijo, da bi Potujoči kino SPZ postregel tudi s tem filmom, naj to sporočijo Slovenski prosvetni zvezi v Celovcu.

predlogu so ÖVP mandatarji zapustili sejo, zaradi česar seja ni bila več sklepčna.

Velesejska direkcija in direkcija umetnega drsalističnega sporoča, da je od 1. oktobra dalje odprta sezona umetnega drsalističnega v mestni dvorani na velesejskem prostoru. Prvi turnus drsanja publike je bil v nedeljo 1. oktobra od 9. ure popoldne naprej. Od tega časa je umetno drsalistično publikli na razpolago dnevno v treh turnusih in sicer od 9. do 12., od 14. do 17. in od 19.30 do 22.30 ure.

Vstopne cene za drsalce in gledalce so ostale neizpremenjene. Ena vstopnica za drsanje (3 ure) stane za odrasle 8 šilingov, za otroke do 14. leta pa 5 šilingov. V sobotah, nedeljah in praznikih izdajajo vstopnice po enotni ceni 8 šilingov za osebo, bločne vstopnice za mladino pa veljajo

ristnega nasvetovali in učili. Vso priznanje velja plemenitim, nadarjenim zdravnikom, ki se z vso vnemo prizadevajo, da bi pripomagali ljudstvu do prave sreče, ki je prav posebno pač v zdravju, ki je pogojeno po pravem načinu življenja. Poslušalci smo bili zdravnikom za koristne nauke in lepe pobude iz srca hvaležni. Iz govora je bilo povzeti, da bi bili ljudje zares srečni, če bi se ravnali po Kneippovih navodilih, kar bi ne bilo preveč hudo, če bi bilo le nekaj odločnosti in dobre volje.

Mama priporoča, da si povsod nabavijo knjige o Kneippovem zdravilnem načinu, kar lahko prinese srečo in zadovoljstvo v družine. Pred mnogimi desetletji je tudi v založbi Mohorjeve družbe izšla Kneippova knjiga, ki jo je priredil pokojni monsgr. Valentin Podgorc.

tudi v sobotah, nedeljah in praznikih. Vstopnice za gledalce stanejo za en turnus, 3 ure, 3 šilinge. Bločne karte po 12 komadov izdajajo prej ko slej, namreč za odrasle po 80 šilingov, namesto 96 šilingov, za otroke do 14. leta pa po 50 šilingov, namesto po 60 šilingov.

Sele - Kot

Iz tega kraja nam pišejo: Slovenski vestnik je že v svoji prejšnji številki poročal o veliki ljudski slavnosti v Bohinju, ki je bila v nedeljo dne 24. septembra t. l. Selani smo še danes navdušeni o nepozabnem izletu v ta čudoviti planinski svet. Kar sedemdeset nas je bilo na „Kravjem balu“ samo iz Sel.

V Prekrasnem Bohinju bomo prav gotovo še večkrat zahajali ter vzeli s seboj še tiste, ki tokrat niso mogli z nami. Slovenskemu prosvetnemu društvu „Košuta“, ki je ta posrečeni izlet organiziralo, smo prav iz srca hvaležni za edinstveno doživetje. Posebej se zahvaljujemo predsedniku društva Franciju Kropivniku za vso prizadevnost, ki jo je imel z nami. Še nas pokličite in radi bomo sledili vašemu povabilu!

Prejšnji teden:

5 mrtvih na koroških cestah

Prejšnji teden se je na Koroškem pripetilo 114 prometnih nesreč, pri katerih je 5 oseb zgubilo življenje, 83 pa jih je bilo poškodovanih. V vsej državi se je skupno primerilo 1255 prometnih nesreč s 33 mrtvimi in 1043 poškodovanimi udeleženci prometa.

Grabštanj

Velepožar je v torek popoldne do temeljnega zidovja uničil gospodarsko poslopje graščinskega posestva Packeim v grabštanjski občini. Ogenj, ki je izbruhnil v uti za vozove, se je z bliskovito naglico razširil na bližnje gospodarsko poslopje. Uta je zgorela popolnoma, gospodarsko poslopje pa do temeljnega zidovja. Domačim se je posrečilo, da so rešili vsaj živino, zgorelo pa je 30 kur. Z gospodarskim poslopjem vred so zgorele tudi ogromne zaloge letošnje krme in drugih pridelkov ter mnogo kmetijskih strojev.

Graščina je precej odmaknjena od drugih naselij, zato je rešilna pomoč sosedov prišla tudi zelo pozno. Požarni brambi iz Grabštanja in Pokrč, ki sta prihitali gasiti, si tudi nista mogli takorekoč ničesar pomagati, ker na višini ne pritaka iz studencev dovolj vode.

Vzrok požara doslej še ni znan ter so preiskave v teku. Skupno požarno škodo cenijo na okoli 700.000 šilingov, škoda pa je še posebno občutna, ker je zgorela vsa krma za 30 komadov živali.

Zvezdarna ob Klopincu

Tujski promet je na Koroškem letos dosegel prirastek, ki ga lahko štejem kot rekorden. Po vsej Koroški so meseca avgusta ugotovili skupno 2,591.446 nočnin, nasproti 2,075.190 nočninam avgusta prejšnjega leta. Nočnin, ki so se jih poslužili inozemci, so našli avgusta letos 1,670.107, avgusta lani pa 1,321.902. Velik prirastek ugotavljajo meseca avgusta tudi pri nočninah tuzemcev, namreč za 20 odstotkov več kot meseca avgusta lani.

Med inozemskimi turisti prednjačijo gosti iz Zahodne Nemčije. Močno pa je meseca julija in avgusta nazadoval obisk turistov iz Italije in Združenih držav Amerike. Med tuzemskimi gosti so prednjačili na koroških letoviških Dunajčani, kar pripisujejo temu, da so južnotirolske homatije koristile koroškemu tujskemu prometu.

Na nekaterih koroških letoviških na dvojezičnem ozemlju, s pretežno večino slovensko govorečim prebivalstvom, je bila različna nočnin meseca avgusta lani in letos naslednja: V Bekšanju lani 73.774, letos 105.275; Marija na Zilji lani 54.036, letos 63.291; v Hodišah lani 37.254 in letos 34.625.

Močno je naraslo gibanje tujskega prometa na idiličnem Klopinskem jezeru v občini Skocijan, v središču Podjune. Lani meseca avgusta so ugotovili 117.795 nočnin, letos pa 153.727. Tu so navedene ob tem jezeru le nočnine, niso pa zajeti nešteti enodnevniki gostje, ki prihajajo posebno v nedeljah v ta kraj iz vseh krajev. Motorna vozila omogočajo izlete na Klopinc iz vseh vasi Podjune, jezero pa imenujejo tudi graško jezero, kajti veliko število izletnikov iz Graza se po Paški cesti pripelje posebno v nedeljah in praznikih na jezero, ki je veljalo kot mirno in zatišno. Nešteta motorna vozila s svojim hrupom seve motijo blagodejno tihoto, kar pa na izredno močan obisk izletnikov ne vpliva. Gostilničarji in lastniki penzijeonov so prišli letos bolj kot kdaj poprej na svoj račun, prenočišča pa so imeli zasedene tudi zasebniki v okolici, ki so tujskoprometnemu namenu ustrezno zgradili in uredili sobe. Tujski promet prinaša zaslužek gostinskim podjetjem pa tudi vsemu gospodarstvu, ker se veliko konzumira. Drži pravilo, naj se ne prodaja prirodna lepa zemlja tujcem, temveč izkoriščajo naj jo domačini, vnovčujejo naj prirodno lepoto in mikavnost krajev za tuzemske šilinge in inozemske valute.

Pred nedavnim je Klopinska okolica obogatela za novo zanimivost. Upokojeni inženir Lambrecht je skonstruiral zasebno zvezdarno z vsemi napravami in daljnogledi, ki omogočajo lep in nadvse zanimiv pogled v ozvezdje. Vodja dunajske zvezdarne Herman Mucke je tudi obiskal to zvezdarno ter se o njej izrazil zelo pohvalno. Lastnik zvezdarne Lambrecht je zadovoljen s prozornim čistim zrakom v tem kraju, ki je zelo ugoden za izredno dober vpogled na nebesna telesa. Razen zasebnemu raziskovanju je zvezdarna dostopna tudi javnosti, šolam, prijateljem ozvezdja in ob času tujskega prometa tudi turistom ob Klopinskem jezeru in okolici. Že doslej so številni obiskovalci z zanimanjem opazovali zvezdarno nebo ter si pustili od strokovnjaka razlagati čuda nebesnih teles.

Samoumevno bo tudi ta naprava doprinos k še večjemu zanimanju za letovišče ob Klopincu.

V Italiji je tudi v čikih denar

Milan že dolgo velja za središče italijanske industrije, proizvodi njegovih tovarn so znani po vsem svetu, toda za industrijo, ki so jo odkrili, tudi večina prebivalcev tega milijonskega mesta ni vedela. Gre sicer za tobačno industrijo, vendar posebne vrste. Proizvaja cigarete iz cigaret.

Ko se ugasnejo še zadnje luči na ulicah, se kakih 200 ljudi vrača z dela, ki je vsekakor eno najbolj nenavadnih. Oni nabirajo čike. Samo dejstvo — nabiranje čikov — sicer ni nič nenavadnega, zakaj po vsem svetu si kadilci, ki nimajo denarja niti za kruh, pomagajo na tak način. Vendar v Italiji so iz tega napravili industrijo. Njena najmočnejša baza je Milan. Nabiralci v tem mestu namreč zberejo precejšnji del tistega, kar odvrže vsak dan 800.000 kadilcev. Ko se zjutraj izprazni še zadnje vrečke nabiralcev, pokažejo računi, da so ti nenavadni delavci zbrali nad pet centov cigaretnih ogorkov.

Tobak je državni monopol, privatno izdelovanje cigaret kaznivo, zato je seveda vsa zadeva precej zakrita. Javnost je zvedela le za prve člene te dobro organizirane verige: nabiralce in agente, ki od njih kupujejo ogorke. Posamezni nabiralec zbere v enem dnevu od enega pa tudi tja do treh, štirih kilogramov ogorkov. Delo sicer ni lahko, vendar pa je toliko bolj organizirano. Vsak ima svoj teren, na katerem »čisti« ulice, vsak si najde tudi pomagачe — razne čistilce, ki mu zbirajo, seveda za plačilo, čike in prazne cigaretno zavojke iz smeti po kinematografih, lokalnih in uradih — vsak pa ima tudi svojega agenta, ki mu za kilogram čikov plačuje po načelih ponudbe in povpraševanja.

Pri tem prvem agentu se potem sled izgubi. Verjetno grede ogorki potem še skozi precej rok in precej ljudi še zasluži pri tem, preden pridejo v skrivne, dobro opremljene delavnice, ki so prave male tovarne. Nekaj teh tovarn je sicer tudi v okolici Milana, vendar pa je večina skrita na jugu Italije. Tu ogorke sortirajo po vrstah tobaka, jih očistijo pepela in papirja in nato pošljejo v stroj. Iz stroja potem prihajajo cigarete, katere je skoraj nemogoče ločiti od pravih ameriških ali italijanskih cigaret. Tovarnarji namreč po verjetno precej zapleteni poti pridejo do originalnih papirčkov za zavijanje cigarete pa vlagajo v originalne zavojke, ki so jih tudi nabralci pobrali na cestah ali pa izkopal iz smetišč. Te nepristne, pristne cigarete potem prodajajo razni črnoborzi, nekaj pa jih pride spet po zapleteni in skriti poti celo v redno prodajo.

Ravno dejstvo, da je skoraj nemogoče ločiti te cigarete od pravih, precej razburja italijanske kadilce. Zdravniki so namreč ugotovili, da so take cigarete iz ogorkov vsaj petkrat bolj škodljive od navadnih.

Elektrika pred — tisoč leti

Nekje blizu Bagdada so našli ostanke lesenih galvanskih elementov, ki so po sodbi strokovnjakov stari več kot tisoč let. Našli so tudi kovinsko posodo, v katero so vlagali elektrolit in premogovne palice.

CLAUS EIGK:

dan nič

„Ne skrbite za to, punčka, prepustite rajši menil Zadrževalno bo, če razstrelimo atomsko centralo. V dveh dneh bo vsa oaza zaledenela. V zrak poženemo seveda tudi stikalno centralo, iz katere so nam ob priletu ustavili motorje in nam skoraj polomili vratove. Pa tudi hangarje z letali, da nas ne bodo mogli zasledovati!“

„Živ hudič ste, Leuwenhout!“

„Toda bister hudič, vi angel! Sedaj pa na pot, ne mika me več z vami zgubljeni besedi.“

Bliskovito je potegnil iz žepa revolver in ga ji naperil na prvi. „Primito me pod pazduho, pojdeva po stopnicah k avtomobilu. Odpeljem vas k mojim ljudem. Če medtem koga srečava, se boste prijazno smehljali in mi privoščili kako ljubezno besedo. Če pa samo pomislite na kakšno izdajstvo, jo brez usmiljenja še tisti hip odkuriva v peklo!“

Molče je vzela plašč, si ga vrgla čez roko in odšla s Texom iz sobe. V hotelu nista srečala nikogar. Minuto kasneje sta že sedela v avtomobilu in drvela skozi noč.

Komaj sta bila odšla, pa se je v sobi zgodilo nekaj smešnega. Pod široko Mabelino posteljo se je nekaj zganilo. Pokazali sta se dve roki, nato rdeč šop las in končno cel Bob Miler. Za sabo je potegnil izpod postelje velik šopek cvetja. Ko je deček čez dan ogledoval bujno krasoto cvetja, se je spomnil, kako so se na letalu zavzele zanj nežne Mabeline roke. Sklenil ji je nabrati šopek cvetja in ga ji skrivaj ponesti v sobo. Naj sama ugane, kdo ga ji je poklonil! Ko se je ogledoval po sobi za pri-

Tri kilometre žice iz kaplje kovine

Vpliv miniaturizacije, stalnega zmanjševanja življenjsko pomembnih delov, je najbolj viden v elektroniki. Drobne tuljave, nič večji upori in dušilke z več sto navoji žice je le nekaj takih primerov. Toda, kakšna je ta žica? Pogosto moramo uporabiti povečevalno steklo, da se prepričamo o njenem obstoju, ker je tako tenka.

Brez take žice bi si težko predstavljali zapletene, vendar majhne oddajne naprave v satelitih kakor tudi obsežne elektronske računske stroje.

Laboratoriji in inštituti že dalj časa so-

Čiščenje polja z ognjem

Ogenj lahko zelo koristi kmetu v borbi proti plevelu. Znano je, kako veliko škodo napravi plevel žitaricam, bombažu, sladkorni pesi in drugim kulturam. Čiščenje polja se opravlja s pomočjo kultivatorja; vendar pa plevel še ostaja med vrstami.

Prednost čiščenja polja z ognjem je v tem, da se plevel popolnoma uniči. Pri tem se tudi uporabljajo kultivatorji. Namesto nožev, ki prekopavajo zemljo, so tu vstavljeni plinske svetilke. Ob premikanju kultivatorja ognjeni prameni uničujejo plevel in škodljivce. Da se ne bi poškodovale tudi kulture, so na obeh straneh kultivatorja nameščeni ščitniki.

Kultivator je bil konstruiran v prirodnoznanstvenem inštitutu v Sovjetski zvezi.

Okusno kengurujevo meso:

Kenguruje lovijo ponoči z avtomobili

V Avstraliji je okoli 200 milijonov kengurujev. Ti vrečarji so torej poleg zajcev najštevilnejši prebivalci petega kontinenta. Avstralija šteje namreč deset milijonov ljudi, 140 milijonov ovac, 750 milijonov zajcev in milijon bivolo.

V vreči, ki jo nosi kengurujeva samica, izgine mladi kenguru takoj po rojstvu — pa saj tudi novorojeni kenguru ni večji od čebele! Skoraj osem mesecev prebije kengurujski dojenček v vreči, kjer se hrani z maternim mlekom, dokler se ne osamosvoji.

Kenguru požre povprečno dvakrat več od ovce. Spričo težav s krmom in vodo so avstralski rejci ovac pogosto prisiljeni, da naročijo poklicne lovce, da bi število teh vrečarjev obdržali na znosni višini. Kenguruje lovijo ponoči z avtomobili. Z reflektorji svetijo lovci ponoči po pokrajini in streljajo med svetleče oči kengurujev.

V zadnjem času Avstralsci z veseljem opažajo, da vlada na svetovnem trgu vedno večje povpraševanje po kengurujevem mesu. Japonska uvaža na primer okoli 200 ton mesa mesečno. Zanimivo je, da uvažajo kengurujevo meso tudi v Evropo — posebno v Nemčijo. Pravijo, da je meso okusno in podobno divjačini. V Zahodni Nemčiji lahko kupite kengurujevo meso, razen tega pa tudi kengurujeve klobase.

Postopoma odkrivajo Avstralsci sami, da je kengurujevo meso užitno. Direktor neke avstralske tovarne za predelavo mesa je izjavil: »Sto let je ležalo meso po Avstraliji, ne da bi se kdo zmenil zanj — in nenadoma so odkrili po vsem svetu, pa tudi v Avstraliji, da je kengurujevo meso okusno.«

merno vazo, je začul pred vrati hitre korake. V hipu je smuknil pod posteljo. Kako ga je presenetilo, ko je zagledal vstopiti Texa Leuwenhouta! Možak mu ni bil niti malo pri srcu, zato je pritažil dih in ostal tam, kjer je bil. Malo zatem je bil nema priča nevarnega prizora.

Niti sekunde ni pomišljal, kaj naj stori. Vedel je, kje spi Norman in nemudoma ga je poiskal. Douglas se je v hipu zavedel hude nevarnosti, ki je pretela ne le Mabel, ampak tudi njemu samemu in vsej oazi. Zgrabil je Boba za roko in v sami pižami stekel iz hotela proti stolpu.

Na srečo sta Angela kmalu našla. Norman ga je na kratko seznanil z najvažnejšim. »Pojdimo k Mundusu!« je kratko dejal in stopil k dvigalu.

„Vedeli smo, da mora biti za vami še nekaj ljudi!“ je priznal Angel med vožnjo. „Slišali smo eksplozije bomb in takoj smo vedeli, da nas je skušal nekdo napasti. Mundus je menil, da nihče izmed vas ne bi bil zmožen takega nesmiselnega zločina; kje so bili torej ostali? Žal je slikovni telegraf našega obveščevalca v Ushuaii odpovedal, sicer bi že zdavnaj imeli slike vseh ljudi iz vašega letala. Ostale smo mislili poiskati jutri; nikakor pa se nam ni zdelo verjetno, da bi mogel kdo neopaženo prodreti v dolino. Vsaka šola nekaj stanel!“

Medtem so prispeli v sedmo nadstropje. Birger Mundus je bil še pokonci. Mirno je vsem trem segel v roke. Angel mu je v kratkih besedah pojasnil, čemu so tako pozno prispeli k njemu.

Čeprav je grozila njegovemu življenjskemu delu najhujša nevarnost, je Mundus ohranil mirno kri. Dejal je: »Presneto — ena nič za njih. Hitro — alarm!“

Angel je skočil k stikalni plošči. Po vrsti je pritisnil na kakih trideset gumbov. V vseh stanovanjih, dvoranah in delavnicah so tedaj zazvonili zvonci, na številnih zaslonih po oazi je zasvetila beseda ALARM. Zatulile so si-

delujejo v stalni tekmi za najtanjšo žico. Izdelali so že žice iz različnih snovi za najbolj različne namene. Lofili so se srebra, zlata, platine, svinca, bakra, manganina (zlitine bakra, niklja in mangana) in konstantana. Vse je lepo uspevalo, dokler ni bilo treba te žice tudi izolirati. Takrat so nastopile težave. Na izdelano žico moramo nanesti izolacijsko plast, vendar se pri tem ne sme občutno povečati njena debelina. Žice, debele kot človekov las, so v gotove namene že neuporabne.

Pred to nalogo pa je bilo potrebno rešiti še nekaj drugih. Kovina se tem lažje vleče, čim bolj je čista. Zato so napredek v tej smeri zabeležili šele takrat, ko so kemiki izdelali metode za pridobivanje ultračistih kovin. Z vlečenjem skozi diamantno šobo dobimo žice s premeri od 0,010 do 0,015 mm. Če tako žico izoliramo, postane spet tako debela, da je ne moremo uporabiti. Oskrbeti si moramo torej še tanjšo žico.

Kaj narediti? Na to vprašanje odgovarja posiopek Angleža Wollstona in ruska naprava, znana pod oznako: LGS 10 A.

Pri prvem postopku dobimo žico, debelo 0,0005 mm! Snov, iz katere nastane žica, obdajo s plastjo srebra. Nato jo podolgem vlečejo skozi vedno ožje šobe do 0,2 mm. Srebrno plast odstranijo s poplitvijo v solitno kopel in dobijo čisto jedro — tenko žico. Slaba lastnost te metode je, da se lahko uporabijo za »jedro« samo fiste kovine, ki se ne topijo v solitni kislini. Torej le žice iz zlata in platine.

Z napravo ruskih znanstvenikov fako tanke žice ne morejo proizvesti, vendar je

bolj praktična, ker ni izbirčna. Še več, z njo morejo izdelovati žice iz različnih zlitin z debelino dveh mikronov (0,002 mm vključno z izolacijo) in to je približno dvanajst del debeline človekovega lasu.

Kovino za žico stalijo v magnetnem polju visoke frekvence. Tekoči žici določijo zaželeno debelino (možno jo je naravnati od dveh do dvanajstih mikronov) in jo hkrati obdajajo z izredno tenko izolacijsko snovjo iz posebnega stekla. Žica se hitro hladi in jo lahko takoj navijajo na tulce, poraba materiala je zelo majhna: iz kapljice kovine, težke 1,5 grama, lahko naredimo tri kilometre dolgo žico.

Res ti dosežki mejijo že na nepojmljivo, a znanstveniki kljub temu trdijo, da to še zdaleč ni zadnja beseda sodobne tehnologije.

ZANIMIVOSTI IZ ZNANOSTI IN TEHNIKE

Angleški strokovnjaki, psihologi, ki se ukvarjajo z vprašanjem, kateri zvočni signal motornih vozil bi bil najučinkovitejši, so ugotovili, da se najbolj obnese nemška štirilitska hupa, nato angleški alarmni zvonček, ameriška sirena in francoska dvolitska hupa. Vendar nemška hupa, kljub temu, da je tudi najbolj glasna, ni idealna. Ugotovili so, da je navadni zvonček, če mu glas okrepimo z zvočnikom, najučinkovitejši — seveda pri isti jakosti zvoka, kot ga ima nemška hupa.

Italijanska ladja za hidrografska raziskovanja je pri rtu Matapan v Jonskem morju izmerila globino 4925 metrov. To je največja globina Sredozemskega morja. Doslej so menili, da je Sredozemsko morje globoko največ 4800 metrov, ki jo je pred časom izmerila, prav tako v Jonskem morju, sovjetska hidrografska ladja »Vavilov«.

Londonski fizik Samuel Tolansky poskuša raztolmačiti vzrok nenavadnih oblik snežnih kristalov s posebno novo teorijo. Po njegovem mnenju naj bi bila osnovna oblika kristala navadna šestokotna ploščica, ki pa med padanjem skozi zrak tako močno vibrira, da se na robovih, kjer so te vibracije najmočnejše, kondenzira vodna para. Posledica je, da ima vsak snežni kristal, ki pade na zemljo, obliko šestokrake zvezde z izveličnimi konicami.

Sovjetski biologi nameravajo naseliti v severozahodni Sibiriji žival, ki je tod že davno izumrla, grönlandskega moškatnega bika, ki ima užitno meso, mleko in zelo mehko, kašmirski podobno volno. Za začetek imajo poskusno postajo na polotoku Taimir. Podobno so hoteli napraviti pred leti tudi Švedci, vendar nam ni danes ničesar znanega o tem, kako se je poskus obnesel.

Z radijskim teleskopom v Coloradu so ugotovili, da Jupiter najbrž ne bo tako kmalu cilj raketi s človeško posadko. Vsako sekundo ga namreč pretresajo potresi, ki pomenijo sprostitve tolikše energije, kot bi jo povzročila eksplozija desetih velikih vodikovih bomb hkrati.

rene, obenem pa se je vžgala tudi dnevna luč in preplavila dolino z jarko svetlobo. Naglo so se zbrale posebne skupine, zgrabile za orožje in z avtomobili oddrvele na najvažnejše točke v dolini. Oboroženi oddelki so zastražili atomsko centralo in podzemno dvorano. Drugi so odhiteli k radarskim napravam. Vsa vrata v najvažnejših obratih so se avtomatično zaprla. Na letališču so pripravili lovsko letala.

Norman je stal ob Mundusu kakor polito ščene. Vedel je, da bi bil to lahko preprečil, ko bi ga bil o tem pravočasno opozoril. Toda Mundus mu ni rekel besede. Tako je minilo pet minut. Tedaj je Mundus stopil k mikrofону, povezanem s številnimi zvočniki po vsej oazi. Vključil ga je in počasi spregovoril: »Pozor vsem! Govori Birger Mundus. Tišina! Najstrožja tišina!“

Povelje je veljalo vsem. Angel je pogledal Normana in Boba ter pomenljivo položil kazalec na ustnice.

Mundus je stopil k velikim lijakasti pripravi in zavrtel gumbe. To je bil prisluskovalni aparat, s katerim je bilo mogoče ujeti vsak glas na območju oaze. Ker pa ne bi bilo mogoče ničesar razumeti, ko bi govorili vsi vprek, je bilo potrebno ukazati vsem prebivalcem, naj obmolknijo.

Mundus ni dolgo čakal. Iz aparata so se kljub zopovedanemu molku začuli glasovi. Nedvomno ljudje, ki o ukazu tišine niso ničesar vedeli.

Neki glas je dejal: »Brez pomena je, fantje! To so bile golove alarmne sirene!“

Drugi: »Stvar mi tako ali tako več ne ugaja. Oni spodaj vedo vse. Bržkone sta jim izdala novinarja.«

Spet nov glas: »Pojdimo, pa konec. Nazaj k letalu, v motorne sani in na pot!“

„Pa razstreljivo?“

„Kar pri žičnici naj ostane. Naj tu eksplodira!“

Po tbc-akciji:

Ali so dobre plemenske krave in telice res predrage?

Zanimanje naših kmetovalcev za plemenske sejme in za nakup plemenskih krav in telic z rodovniškim izkazom se je letos močno povečalo. Akcija pobiranja goveje tbc je marsikje govejo čredo močno razredčila. To čredo je treba nujno čim prej nadomestiti. Zakon o pobiranju goveje tbc določa, da je nakup živine po zaključeni tbc-akciji dovoljen le iz hlevov, katerih lastniki z živinozdravniškim potrdilom lahko dokažejo, da je njihova čreda prosta tbc in bangove bolezni. Le tako živinozdravniško potrdilo opravičuje za subvencijo pri dokupu živali in pri njihovi odprodaji, če bi se v hlevu pozneje tbc le pojavila.

To določilo je v veliki meri napotilo naše razgledane kmetovalce, da obiskujejo plemenske sejme in da tam kupujejo bolj kot kedaj koli prej. Na sejem je namreč kot plemenska dopušča le ona žival, za katero je poleg rodovniškega izkaza priloženo živinozdravniško potrdilo, da je prosta tbc in bangove bolezni. To in pa spoznanje vedno večjega števila naših kmetovalcev, ki so živinorejci s svinčnikom v roki in ki zaradi tega vedo, da bodo imeli v govejem hlevu svoj zaslužek le,

● če bodo krave dajale v povprečju vsaj 3.000 kg mleka na leto in

● če bodo mlade bikce v 20 mesecih starosti spravili na vsaj 600 kg teže, jih napotuje na sejme in na sklepanje kupcij na njih. Ti sodobni živinorejci tudi vedo, da so dobre živali z vidnimi in zapisanimi lastnostmi molznosti in ravnosti na izbiro le na plemenskih sejmih in ne na zamudnih potovanjih od hleva do hleva in od vasi do vasi.

Kmetovalci pa, ki te resnice ne morejo ali nečejo spoznati, se navadno izgovarjajo, da je na sejmih plemenska živina predraga. Sedaj, ko je tudi za nje morebiti edinstvena priložnost, da napravijo v govedoreji potrebne korake naprej, je čas, da tudi oni pričnejo gospodarsko misliti in računati. Kot nasvet pri tem naj jim pa služijo letošnje jesenske ugotovitve primer-

janja cen plemenske živine s cenami pitane živine.

V vrsti dosedanjih letošnjih plemenskih sejmov so breje krave in telice z rodovniškim izkazom molznosti in potrdilom, da so proste tbc in bangove bolezni, dosegale cene med 6.500 in 10.000 šil. Povprečna cena brejih krav in telic je nihala med 8.000 in 9.000 šil. Za ta denar so bile na razpolago že posebno dobre živali.

Računic, ali je pri takih cenah nakup plemenskih krav in telic rentabilen, je več. Z ozirom na to, da so na sejmih kupljene krave in telice na razpolago z garancijo brejosti, bomo napravili najpreprostejšo

primerjavo in računico, kateri bo vsak kmetovalec lahko sledil:

● Od kupljene krave in telice bomo kmalu po sejmju dobili tele. Le tega bomo obdržali za pleme le, če je telička in če je od krave. Taka telička bo čez dobre 2 leti že lahko predstavljala vrednost med 8.000 in 9.000 šil. S tem nam bo vrnila denar, ki ga je stala njena mati. Mleko matere in naslednja teleta pa lahko štejemo kot plačilo za krmo in naše delo.

● Nič dosti manj ugodno pa kaže račun, če je tele krave ali telice bikce. Tega v 20 mesecih lahko spravimo na težo 600 do 700 kg. Bikci v tej starosti in teži so na trgu vedno bolj zahtevani in jih plačujejo po 11.50 do 12.50 šil. za kg. Kar predstavlja izkupiček 6.900 do 8.750 šil. Tudi tu je izdelek za kupljeno kravo ali telico že povrnjen tekom dveh let in so mleko ter naslednja teleta že plačilo za krmo in delo.

● Le če bo telica pravič dala teličko, bo račun manj ugoden. Toda tudi v tem primeru bo telica plačana že s prodajo tele-

Pred kmečkoborskimi volitvami:

Preglejmo volilne imenike!

Od zadnjega torca do četrtega prihodnjega tedna (12. oktobra) so po občinskih uradih imeniki volilnih upravičencev (Wählerverzeichnis) vsakomur za vpogled na razpolago.

V tem času je edino še mogoč vpis v volilni imenik. V tem času je tudi mogoče vložiti priziv proti vpisu ljudi v volilni imenik, ki nimajo volilne pravice.

Udeležba volitev v organe kmetijske zbornice je pravica in dolžnost vsakogar, ki poseduje ali ima v najemu vsaj 1 ha kmetijske zemlje ali gozda. Isto pravico in dolžnost imajo tudi kmetijski užitarji, ki so bili vsaj 10 let lastniki, najemniki ali uživalci enega hektarja kmetijske zemlje ali gozda.

Zato naj v teh dneh vsi omenjeni ugotovijo, če so res in pravilno vpisani v volilni imenik!

Kdor v volilni imenik še ni vpisan in ve, da ima volilno pravico, naj pri občini takoj zahteva in izpolni popisno polo volilnih upravičencev (Wähleranlageblatt).

Zaupniki Slovenske kmečke zveze naj takoj oskrbijo prepis volilnega imenika. Takoj naj preverijo na vse njegove pravilnosti in nepravilnosti. V primeru nepravilnosti naj vložijo takoj priziv!

Slovenska kmečka zveza

Stiri nove sorte krompirja v Sloveniji

Slovenija se že nekaj let sem zelo uspešno prizadeva, da bi vzgojila svoje sorte semenskega krompirja in da bi po tej poti postala Jugoslavija čimbolj neodvisna od uvoza razmeroma dragega krompirjevega semena. V tem prizadevanju stremijo zlasti za vzgojo sort krompirja z belim mesom. V zadnjem času so tozadevna prizadevanja bila kronana z lepim uspehom. Poleg slovenske sorte belega krompirja »Cvetnik«, ki je v Sloveniji od vseh sort najbolj razširjen, so vzgojili in vzeli v svoj domači sortiment še rano sorto z belim mesom »Jubilej« in srednje-pozno sorto s pravitko belim mesom »Viktorija«, pri kateri gomolji s 30 in tudi 50 dkg niso redki. Od poznih sort z rumenim mesom sta šli v razmnoževanje sorti »Matjaž« in »Vesna«, pripravljenih za razmnoževanje pa imajo še vrsto drugih sort.

Nevarnost za letošnji pridelek krompirja

Lepo vreme zadnjih tednov je zvalo marsikoga, da je »zaradi lepega vremena« že izkopal pozni krompir. Če ga je po izkopu spravil na hladen prostor, v tanki ne več kot 30 cm debeli plasti, da ga lahko od vseh strani obkroža zrak, se temu krompirju ne bo zgodilo nič hudega.

Kdor pa sedaj krompirja ne pušča počasi ohlajati, temveč ga je takoj po izkopu spravil v klet ali pa z njim visoko na-

polnil drugo skladišče, temu bo pričel krompir v kratkem gniti, če mu že ni pričel.

Dosedanja nenormalna vročina ni bila pripravna za izkop krompirja, še manj pa za njegovo takojšnjo vskladiščenje. V vseh primerih bo treba veliko budnosti nad vskladiščenim krompirjem. Kjer pa je že pričel gniti, tam ga čez zimo skoraj ne bo mogoče rešiti.

Slovenska kmečka zveza za napredek v naši živinoreji

Predsednik Slovenske kmečke zveze Lojze Trunk pd. Ovnič v Žužalčah v občini Bekštanj je v svoji okolici zbral 6 kmetov, s katerimi se je udeležil plemenskega sejma za sivorjavo govedo v Leobenu, ki je bil 7. septembra t. l. Imenovani kmetje so na tem sejmju skupno kupili 21 odličnih krav in telic.

Upravnik posestva kmetijske šole v Podravljah in podpredsednik Slovenske kmečke zveze ing. Nace Nachbar se je v vrsto kmetovalcev 23. avgusta udeležil plemenskega sejma za simodolsko govedo v Št. Vidu ob Glini in sejma v avstrijskem rejskem središču simodolskega goveda Ried na Zgornjem Avstrijskem, ki je bil 14. septembra. Tako v Št. Vidu kakor tudi v Riedu je z njimi kupil lepo število krav in telic te pasme. Zlasti zadovoljni so udeleženci zadnjega sejma, ko so v Riedu izredno ugodno kupili 10 brejih krav in telic po ceni 7.500 do 8.500 šil. Rodovniški izkazi teh krav in telic kažejo, da bodo imele kupljene krave in telice 3.500 do 4.200 kg mleka na leto s 3,8 do 4,4 % masti v njem.

Skupni nakup plemenske živine pod vodstvom vzornih živinorejcev je najboljša pot, da pridejo naše vasi do dobre plemenske živine. Naslednji plemenski sejem za sivorjavo govedo bo 12. oktobra v Leobenu, za simodolsko govedo pa 27. oktobra v Riedu, kjer bo na razpolago 750 krav in telic.

ta in z mlekom, ki ga bo dala v poldrugem letu.

Drži sicer, da v primerjavi nismo vzeli v račun krmo, ki jo bo potrebovalo prvo tele do ta čas, da bo vrnilo denar, ki smo ga dali za nakup njegove matere, toda ne pozabimo, da tudi nismo vzeli v račun izkupička, ki ga je vrgla krava, ki smo jo morali oddati zaradi tbc. Ne pozabimo pa tudi, da bo dokupljena krava skoraj povsod dala znatno več mleka, kakor so ga dale naše domače krave — seveda, če jo bomo primerno krmili.

Iz vsega lahko zaključujemo, da nakup visokomolznih krav in telic ni drag, temveč za sodobnega kmetovalca, ki se res vsestransko drži načela »krava pri gobcu molze« ena najrentabilnejših investicij. Te investicije pa bodo v svoji pozitivnosti prišle v še popolnejši meri do veljave, če bo kmetovalec tudi po pasmah res kupoval z odprtimi očmi in če se bo sejmju udeleževal skupno s strokovnjaki Slovenske kmečke zveze, ki so v ta namen vedno na razpolago.

Več glasov: »Pravi!«, »Naj bo!«, »Pojdimo že!« Slišali so še čofotanje naglih korakov po mlakužah, nekaj nepomembnih vzklikov, potem pa je vse utihnilo. Dlje prisluskovalna naprava bržčas ni segla.

Birger Mundus je aparat izključil in vprašal Normana: »Ste med njimi slišali tudi Leuwenhoutov glas?«

»Zdi se mi, da,« je pritrtil Norman in tudi Bob je vneto prikimal.

Mundus je zaklical v mikrofon: »Pozor vsem! Molk je končan!«

Potem je dvignil slušalko telefona, zavrtel številko letališča in velet, naj nemudoma pripravijo helikopterje. Poklical je novo številko in naročil, naj posebna skupina takoj poišče in odstrani razstrelivo izpod žičnice. Nato je stopil k pisalni mizi, si mirno našel cigareto in sam pri sebi dejal: »Tako, zdaj smo na konju. Prvi preplah je minil.« Premeril je Normana in vprašal: »Vas ni strah?«

Norman sicer ni bil nikak zanesenjak, toda sedaj mu je odgovoril nenavadno navdušeno: »Z vami pojdem do konca sveta!«

Mundus se je nasmehnil: »To pa ne bi bilo pretežavno. Južni tečaj imamo tako rekoč pred nosom! — Toda sami ste slišali, da zločinci beže. S seboj imajo brčkone tudi mlado damo. Njo pa moramo vsekakor rešiti. Razen tega me mika, da bi s tem Texom Leuwenhoutom osebno spregovoril besedico ali dve!«

Odprl je stensko omaro in vzela iz nje s kožuovino podloženo usnjeno oblačilo. Podal ga je Normanu, ki je bil že v pižami, sam pa je oblekel usnjeno letalsko jopico.

Sedem minut kasneje je na letališču že pognal motor helikopterja, v katerega sta sedla skupaj z Normanom. Čeprav so se menili streljanju po možnosti izogniti, so bili možje v vseh šestih helikopterjih močno oboroženi.

Normanovi živci so bili do skrajnosti napeti. Tesno

mu je bilo pri srcu ob misli na svojo ljubko in pogumno kolegico in pripravljen je bil storiti vse, samo da bi jo rešil. Brezmejno je zaupal temu nenavadnemu človeku, ki je ledeno mirno sedel ob krmilni palici, obvladan in notranje zbran, prava prisposoba energije.

Preleteli so meglena morje in objela jih je strahotna polarna noč. Le počasi so se jim privadile oči temine. Ker je bilo iz višine težavno razpoznati manjše predmete, so se spustili trideset metrov nad zemljo. Pogasili so luči v kabinah in napeto zrlili po motni sivini ledene ploskve.

Nenadoma se je kakih sto metrov pred njimi nekaj zaiskrilo. Leuwenhoutovi ljudje so jih opazili in vžgali po njih iz brzostrelki. Dejanje pa ni bilo preveč razumno, kajti s tem so se jim sami odkrili. Sedaj so razločno zapazili dolge, vitke motorne sani, kako so s polno hitrostjo brzele preko gladkih ledenih tal.

»Škoda, da ne smemo streljati!« je besno zaškrtil Norman. »Toda Mabeli se ne sme ničesar pripetiti!«

Obsul jih je dež krogel. Zoprno in neprijetno je zaprasketalo po šipah in ohišju helikopterja.

»Sicer smo dobro oklopljeni,« je kriknil Mundus skozi hrup motorja, »toda lopovi so imeli že preveč sreče!« Pognal je helikopter višje in nekoliko zmanjšal hitrost. Potem je zaklical v mikrofon: »Helikopterji, pozor! Motorne sani so naravnost pred nami. Počasi jih obkrožite, poskusite jih obrniti proti goram na severu. Tam bodo morali ustaviti ali pa spremeniti smer. Nikakor ne smete streljati! Pazite na razdaljo, da vas ne zadenejo! Konec!«

Divji lov po temni polarni pokrajini je bil prav fantastičen. Temne sence helikopterjev so prehitvale njuno letalo in se počasi uvrščale v krog okoli bežečih sani. Obroč se je odpiral edino proti severu, kamor so sani brzele. Dolgi rafali brzostrelk so bruhali iz njih in bile so videti kakor majhen, ogenj bruhač nestvor.

»Bežati je nesmiselno!« je zavpil Mundus. »Od tod do prve vremenoslovske postaje ob Wedellovem morju je najmanj 2000 kilometrov. Že po nekaj dneh jih bo konec!«

Tedaj pa je Normana obšla strašna slutnja, ki je ni mogel pregnati. Kaj če...

Ni se mu posrečilo razviti misli do kraja, kajti v tistem hipu je izbruhnil kake pol kilometra pred njimi velikanski ognjeni steber. Sledil je strahoten grom in siloviti zračni sunki so pritisnili njun stroj proti tlom. Ni bilo časa za premislek, kazalo je, da jima zdaj zdaj razbije helikopter. Z nenavadno prisotnostjo duha je Mundus obvladal višinsko krmilo in potegnil letalo zopet kvišku.

Norman je poln groze dejal: »Eksplozirala je četrta bomba. Imeli so smolo, da so zapeljali čeznjo!«

Mundus ni odgovoril. V slabotnem soju svetilke na komandni plošči je Norman opazil, da je zelo pobledele. Zaromet je naglo poiskal mesto nesreče. Mundus je zaokrožil z letalom nad njim in večje pristal.

Skočila sta na tla. Položaj je bil brezupen. Razen nekaj gorečih ostankov sani, raztresenih daleč naokrog, ni ostalo ničesar. Bomba je opravila svoje.

Možje so se zbrali na mestu katastrofe. Med njimi je molče stal Norman in topo zrl predse. Pristopil je Mundus.

»Zelo mi je žal!« je tiho spregovoril. »Bila je zelo ljubko deklet.«

Sočutno mu je položil roko na ramo.

Normanu je bilo neizrekljivo hudo pri srcu. V kratkih urah njunega pustolovskega poznanstva je bil začutil do nje pristrčno nagnjenje. Zasluženi konec Leuwenhouta in njegovih ljudi mu bolečine ni mogel ublažiti.

(Dalje prihodnjič)

Domislice

Kdaj izgineva mladost! Takrat, kadar mož nič več ne premišlja o tem, kako bi ubežal skušnjam, ampak o tem, da nobene ne zamudi.

*

Nova frizura pri ženskah je zadeva, ki moškega pripravi do tega, da pohvali prejšnjo.

*

Taborišče za mlade fante je kraj, ki je namenjen temu, da se matere odpočijejo.

*

Razgovor z ljudmi, ki vam dajejo vedno prav, je nekaj časa prijeten, toda kmalu se ga človek naveliča kot igre z odmevom.

*

Če se žena z možem več ne prepira, je to zanesljiv znak, da se ga je naveličala.

*

Bolje je vprašanje pretresti, pa nič glede tega odločiti, kot pa o vprašanju odločiti, ne da bi ga pretresli.

JACK LONDON:

Glej v oči, če boš streljal...

(Odlomek iz povesti HČI SNEGA)

„Nofer!“
Matt Mc Carthy je pritisnil na kljuko, odprl vrata in jih skrbno za seboj zaprl.

„Oh, vi ste prišli!“ St. Vincent se je zamisljeno in malone mrko ozrl na prišleka; nato se je moško zravnil in mu podal roko.

„Halo, Matt, stari tovariš! V mislih sem bil pravkar tisoč milj daleč od tod. Vzemite si stol in sedite! Tam imate tobak. Poskusite ga in povejte, kaj bi radi.“

Da, to mu že rad verjamem, da je bil v mislih tisoč milj od tod, je dejal Matt sam pri sebi. Ali glasno je rekel: „No seveda, ste bili pač zatopljeni v sladke sanje. In temu se tudi živa duša ne bi mogla čuditi.“

„Kaj pa hočete s tem reči?“

„Ste res fant od fare, Vincent, in imate pri ženskah preklemsko srečo — o tem ni dvoma. Ste kar tako mimogrede ujeli marsikateri poljubček in strli marsikatero srce. Ali Vincent, dragi moj, ste li kdaj spoznali pravo stvar?“

„Kako pa to mislite?“

„Pravo stvar... pravo stvar... to je... no, ali ste kdaj bili oče?“

St. Vincent je odkimal.

„Tudi jaz nisem bil. Toda ali ste vsaj kdaj začutili očetovsko ljubezen?“

„Ne vem prav. Menda še nikoli.“

„Vidite, jaz pa sem. In to je tista prava stvar. Če je sploh kdaj kateri možki vzredil otroka, sem napravil to jaz — ali vsaj tako nekako. Bilo je dekletce in zdaj je dorasla in rad jo imam, če je to sploh mogoče, še rajši kot njen oče. Razen nje sem v vsem svojem življenju ljubil samo eno ženo, pa je bila že z drugim omožena, ko sem prišel ponjo. Živi duši nisem o tem pravil, niti njej ne. Zdaj je že rajnka. Naj v miru počiva!“

Brada se mu je povesila na prsi in misli so mu ušle nazaj k plavolasi ženi, ki se je bila nekoč ko sončni žarek izgubila v koč na reki Dyeji. Potem je nenadoma pogledal kvišku in videl, da St. Vincent strmi nekam v prazno predse, ko da misli na čisto kaj drugega.

„No, dajva se zdaj kaj pametnega pomeniti, Vincent.“

Zemljepisec je opazil, kako so se Irčeve drobne, modre oči upirale vanj.

„Ali ste hraber človek, Vincent?“

Trenutek sta se gledala, kakor da bi hotela drug drugemu očitati v duši. In v tem trenutku bi bil Matt lahko prisegel, da je videl, kako je onemu v očeh čisto rahlo zatrepetalo. Udaril je s pestjo po mizi, da je kar zaropotalo, in zaklical: „Pravim vam, da niste.“

St. Vincent je potegnil škaflo s tobakom k sebi in si začel zvijati cigareto. Prav skrbno jo je zvijal in tanki papirček mu je šelestel med vajenimi prsti: pri tem se mu je izpod ovratnika dvigal val rdeče krvi, lezel vedno višje in višje in mu zalival lica, da je bil nazadnje rdeč kot kuhan rak.

„Tako je prav. In morda mi zaradi tega ne bo treba mazati prstov z gnusnim opralkom. Vincent, deklica, ki je zdaj dorasla, živi tu v Dawsonu — saj veste, katero mislim. Dajem vam pameten svet: ne usojajte se nikoli iztegniti roke po njej — niti kot ljubimec niti kot zakonski mož!“

„Kaj si je potem stisnil drobno ročico, se je

Zoprni ste mi, Vincent. Zakaj, tega vam ne bom pravil — saj je vendar popolnoma vseeno. Toda poslušajte, kar vam zdajle povem: če bi bili kdaj tako trapasti, da bi se z njo oženili, vedite, da ne boste doživeli večera tistega prekletega dne in ne boste legli z njo v poročno posteljo. Glejte, s temile rokami bi vas zadavil, ko bi bilo treba. Ali upam, da jih čaka lepši, čistejši posel. Torej mirujte — pa ne bo nič huduga.“

„Irski prasec!“ Kar nenadoma je St. Vincent zbesnel, kot da bi ga bil sam vrab obsedel, in Mc Carthy je gledal naravnost v cev velikega samokresa.

„Ali je nabit? Menda je. Zakaj potem še čakate? Pritisnite na petelina, slišite!“

Prst, ki bi naj sprožil, se je malo premaknil in petelin je grozeče dlesknil.

„No, torej sprožite! Sprožite že vendar, če vam rečem! Saj vam vidim v očeh, da tega ne morete!“

St. Vincent je poskusil obrniti glavo v stran.

„Glejte vame, Vincent, če res mislite streljati!“ je ukazal Mc Carthy.

Ne da bi bil hotel, je zemljepisec obrnil glavo nazaj in strmo pogledal Irču v oči.

„Torej zdaj!“

St. Vincent je zaškripal z zobmi in sprožil — vsaj mislil je, da je tako napravil. Volja je bila pripravljena in mu je ukazala, ali dušo mu je prešinjal strah in mu ni dovolil.

„Torej je mali, ubogi, trepetajoči prstek zanič, kaj?“ se mu je zarežal Matt v obraz. „Obrni rajši samokres na drugo stran, tako, in pusti petelina v miru... toda počasi... počasi... in previdno.“ Glas mu je bil vedno tišji in tišji, da je nazadnje s gmo pomirjevalno šepetal.

St. Vincent je izpustil samokres iz rok, da je zaropotal na tla; poskusil je vstati, pa je omahnil nazaj na stol in si z drhtečimi rokami zakril obraz.

Medtem pa si je Matt nataknil palčnike; še enkrat se je pomilujoče ozrl vanj, nato je odšel in tiho zaprl vrata za seboj.

Ona je vedela, kaj hoče

Ob cesti je stala v širokem rožastem krilu, z nogami na visokih petah. Krilo je bilo kratko; dovolj kratko, da ni pokrilo kolen; imela pa je dolge lase in skrite namene. Možki so rekli, da je lepa, ženske so rekle, da je koza in ona ni rekla ničesar. Hiše so omagale ob cesti, stala je pod napuščem lesene barake in je bila sama.

Sama s svojimi nameni.

Stala je ob cesti in svareče dvigala prstek, ki je v vsej svoji naivnosti vedel, kaj hoče. Tudi ona je vedela, kaj hoče. Mimo so vozili avtomobili in puščali na njej svoje oči: — Včasih so šoferji kozli!

Potem so zacvilile zavore in »fičko« ji je skozi odprta vrata ponudil gostoljubje. Napolnila je sedež s krilom in rožami, ki so se zvile nad okrogla kolena, in oni je samo poškilil in se oklepal volana kot časopisa po kosilu. Rekla je, da je Marjeta in da ni študentka, ampak da ji je ušel vlak in da mora še danes domov. On ji je rekel, da je iz Ljubljane in da mora najprej v Kamnik, ker ima tam za kakšno uro službenih opravkov, potem pa jo lahko zapelje prav do doma. Ona je rekla, da ga bo z veseljem počakala. Cesta je izginjala pod sprednjim delom karoserije in pogovarjala sta se o jeseni in da je bilo lani več sadja kot letos. Ponudil ji je Moravo in ona je rekla, da ne kadi, ampak da ima zelo rada češpljeve cmoke. Potem ji je čez ramo zlogoval, da navija za Odred, ona pa je dejala, da jo šport kaj malo briga.

Potem ko je bil Kamnik mimo in sta znova požirala kilometre, ji je pripovedoval šale in napete dogodke, ki jih je pobiral prijateljem, sekal ovinke, pritiskal na plin in ona je rekla, da vozi zelo hitro in on ji je odgovoril, da to ni nič in da je vozil že mnogo hitreje. Po ulicah, ki so bile njej domače, so že mežikale luči in njemu je bilo žal, ker sta se pripeljala brez vsakršnih nikoli nepozabnih postankov.

V kavarni, ki je bila vsa v lučeh, sta potem za slovo spila turško kavo in jedla sendviče, ki niso bili vredni kovača in so stali trideset dinarjev. Samo to in nič več.

Ko ji je potem stisnil drobno ročico, se je

tolažil, da tako in tako ni njegov tip. Na svidenje, mu je rekla ona. Na svidenje, ji je rekel on in bil prepričan, da je ne bo videl nikdar več. Ona pa ne!

Čas zažiga spomine in kmalu je pozabil na vse: na vožnjo, na sendviče, na Na svidenje in nanjo. Najbrž bi jo za vedno izbrisal iz svojega spomina, toda po treh tednih mu je pismo naga nagajivo pomežiknil in mu rekel, da ima lepo pisavo in da je najbrž tudi ona zelo lepa.

— Preklete! — je spustil skozi zobe in se ni spomnil, kdaj ji je izblebetal o svoji službi.

— Vražja reč. Vražja punca! — je brezdušno prasketal potem, ko je že drugič preletel nerazumljive vrste in ko je videl, da ni šala. — Hudiča sendviči ne naredijo otroka!

Upam, da me še nisi pozabil in kot vidiš, tudi jaz nisem tebe. Zelo rada se spominjam najine prijetne vožnje, samo da sedaj ni več tako prijetno. Težko mi je, pa vendar moram z besedo na dan. Bila sem pri zdravniku in povedal mi je, da sem noseča. Ne bodi hud, ampak ti si ravno toliko kriv kot jaz. Saj razumeš... odpravila bom. Zaradi tebe. Pošlj mi do sobote zvečer do šeste ure poštno ležeče štirideset tisoč... nočem delati scen, toda toliko stane zdravnik. Prav gotovo tudi ti nočeš škandalov... prepričana sem, da boš poslal...

— Hudiča, sendviči ne naredijo otroka! — Besnel je od jeze in bil divje vesel, ker se je izognil vsem nepozabnim postankom. Pomisljal je, si mislil o njej vse najslabše in sklenil, da bo vse skupaj povedal ženi.

— Lepa reč, je rekla žena.

— Ni preveč lepa, — je rekel on. Skovala sta načrt in on je potem ves večer rezal časopisni papir v obliki tisočakov in ženi opisoval njo, ki je na poštno ležeče igrala nevarno igro.

Nekaj minut pred šesto je položil na poštno ležeče kuverto, v kateri je bilo za štirideset tisočakov narezanega papirja in potem se je skrival za bližnji vogal. Nasproti pošte se je sprehajal miličnik, ki ni bil tam po naključju in v predverju majhne pošte je stala ženska, ki je obešala poglede na vsako dekle.

Kuverto je dvignil neki fant. Delal se je mirnega in ni bil miren. Pred pošto ga je čakalo dekle in oni za voglom jo je poznal. Ko je zagledala v fantovih rokah debelo, obetajočo kuverto, se je zahihitala, a ko je zagledala onega, ki se sedaj ni več skrival za vogalom, si je zahotela biti čimdlje, toda miličnik je tekel hitreje kot ona.

Potem sta priznala vse. Fant je rekel, da je kriva ona, in ona je rekla, da je kriv fant. Obujala sta spomine, tokrat na ljubo miličnika. Že večkrat sta skovala kaj podobnega in doslej se je še vedno lepo in prav izteklo. Vsi so poslali denar, nihče se ni šel detektiva. No ja, že res, z drugimi je imela kaj več kot pa samo sendviče in pa na svidenje... Bila je lepa, mlada in nihče ni dvomil... Ljubimkarskih izsiljevanj je konec, marsikateri bo sedaj prikrajšan za prijetno vožnjo, pa tudi za nekoliko manj prijetno pismo. Onadva pa bosta najbrž, potem ko bodo povedali še sodniki svoje mnenje, sprevidela, da se takšni posli ne izplačajo.

JO HANNS RÖSLER:

Ločitev

Ko sem se danes, po osmih dnevih, vrnil domov, sem našel pred vrati stanovanja listek:

»Odsla sem. Pohištvo je prodano. Tožba za ločitev zakona je vložena. Kitty.«

Nisem mogel verjeti.

Pozvonil sem pri sosedih, gospe Korenčkovi.

»Kje je moja žena?«

»Ja... kaj ne veste?«

»Kaj naj bi vedel?«

»Odsla je. Ločila se bo od vas. Pohištvo je prodano. Ključe od stanovanja in cenik imam jaz.«

»Počakajte s tem do jutri!« sem ji dejal in oddihval.

Kitty sem našel pri njeni materi.

Mati je stanovala pri svoji materi. Takšni so pač časi.

»Mar so te zapustili vsi dobri duhovi?« sem vzkliknil.

»Ločila se bom.«

»Zakaj?«

»Nezvest si mi.«

»Toda otrok, otrok! Kako neznanska obdolžitev!«

»Vem.«

»Te je kdo nabujskal?«

»Ne potrebujem hujškanja. Kaj takega ženska čuti. Zadnje čase si bil tako neumno pozoren, prijazen, obziren in vljuden, sklanjal si se in pobiral stvari, ki so mi padle na tla — to pa počenja zakonski mož samo tedaj, če ima nekaj na grbi.«

»Prav nič nimam na grbi.«

»In to pismo?«

»Kakšno pismo?«

»Tisto, ki sem ga našla v žepu tvojega sukničja! Tu... le poslušaj!«

Iz nedrj je potegnila precej izdelano in zmečkano pismo.

»Dragi lumpek! mi je pričela brati, »če se boš še enkrat spozabil in me pred vsem osebjem nadrl, samo zato, ker sem naredila tipkarsko napako, je med nama končano. Ni človeka, ki bi pisal brez napak, zlasti če ti stojiš za hrbtom in me hočeš neprestano poljubljati. Kaj je z jutrišnjim večerom? Ključ če od stanovanja imam!!! Tvoja mala miška!«

»No, kaj boš pa sedaj dejal?« je slavila zmago Kitty. »Zdaj si brez besed!«

»O, kje pal!« sem veselo vzkliknil, »to je pismo prijatelja, ki mu ga je pisala njegova tajnica. Vtaknil mi ga je v žep v trenutku, ko je prišla njegova žena.«

»Lažeš!«

»To ni laž. To je gola resnica.«

»Potem mi povej ime tvojega častitega prijatelja!«

»Tega se bom varoval. Da bi ti povedala njegovi ženi! Pridi, bodi pametna! Pojdiva domov.«

»Pod enim pogojem.«

»Pod kakršnim koli pogojem,« sem razigrano dejal.

»S pismom lahko počnem, kar hočem?«

Ko sem v nedeljskem časniku bral oglas, je manjkalo le malo, da nisem ponorel:

Najdeno je bilo pismo naslednje vsebine:

»Moj dragi lumpek! Če se boš še enkrat spozabil in me pred vsem osebjem nadrl samo zato, ker sem naredila tipkarsko napako, je med nama končano. Ni človeka, ki bi pisal brez napak, zlasti če ti stojiš za hrbtom in me hočeš neprestano poljubljati. Kaj je z jutrišnjim večerom? Ključ od stanovanja imam!!! Tvoja mala miška.«

ANEKDOTE

■ Ko si je Degas dal napeljati telefon, je rekel Forain, nasprotnik te iznajdbe, zaničljivo:

»Pomislite — zdaj ga bodo poklicali z zvoncem, pa bo priteknil!«

■ Matisse je nekemu milijonarju posli-

kal strop jedilnice. Gostija je slikarjijo dolgo ogledovala in vprašala končno:

»Povejte, mojster, kaj pa to sploh predstavlja?«

»Pet sto tisoč frankov,« je odgovoril Matisse.

■ Vprašali so slikarja Friesza:

»Če bi Münchenska Pinakoteka začela goreti, katerih pet slik bi vi najprej rešili?«

Nakar je Friesz odgovoril: »Tistih pet, ki visijo najbližje vratom.«

■ Nad kaminom visi slika.

»To,« je razložil gospodar, »je portret moje pokojne žene. Naslikal ga je Picasso.«

Gost si ogleduje sliko.

»Je umrla pri železniški nesreči?« vpraša naposled sočutno.

Pošteni avtor tega pisma je naprošen, da dvigne pismo brez nagrade pri gospe Kitty R. Ulica ta in ta, številka ta in ta.

Ta dan je bil pri nas promet, kot že dolgo ne. Neprestano je zvonilo. Javilo se je sedemtrideset tujin in vprašalo po pismu. Vse so zatrjevale, da so pretekli teden pisale tako pismo. Toda ne, pisava ni bila njihova.

Moja žena ima še danes tisto pismo.

Prava avtorica pisma pa ni prišla.

Svojo tajnico sem bil pravočasno posvaril.

za oddih in razvednilo

Kako dolgo se bomo še vrteli v začaranem krogu

Zadnje tedne se pogajanja in razprave okoli državnega proračuna spet zaostrojujejo. Zaradi tega stopajo tudi vedno bolj v ospredje zanimanja vedno širšega kroga državljanov. Pravzaprav pa je proračun države vprašanje, o katerem se spleta, da o njem nekoliko podrobneje razmislija vsak državljan.

Lani je zadolžitev naše države znašala 22,7 milijarde šilingov in bila s tem za 10% večja kot leta 1959. Ta finančni položaj države je pri pogajanjih za letošnji proračun povzročil vladno krizo, ko je šlo za rentno reformo, za izpolnitev koalicijskega sporazuma glede pospeševanja gradnje stanovanj in za izboljšanje socialnega položaja širokih slojev prebivalstva potom zvišanja otroških doklad in doklad za matere. Tu so zlasti krogi, ki prvenstveno gledajo, da so njihovi žepi vedno polnejši in njihov bančni konto v aktivni vedno večji, pri ureditvi državnega proračuna in vladnih obljub videli »nepremostljive težave«.

Tudi letos postaja državni proračun za 1962 delikatno vprašanje, ker je bilo doslej za njega nanizanih spet precej »nepremostljivih težav«.

■ Predstavniki kmetijstva so do njega postavili vrsto določenih zahtev, ki so bistveno večje, kot so bile doslej.

■ Minister za pouk ne ve, kako bi zaradi več kot pičlih finančnih sredstev preprečil polomijo, ki preti zaradi pomanjkanja šolskih poslopij po vsej državi in zaradi

naravnost nevdržnih razmer po avstrijskih univerzah in visokih šolah.

■ Socialni minister opozarja na nujnost pospešene gradnje stanovanj in ugotavlja, da je 30.000 družin brez človeka vrednih stanovanj in da je 300.000 stanovanj takih, ki jih bo treba v doglednem času nadomestiti z novimi. Zato bi potreboval, pravi, najmanj 10 milijard šilingov kreditov.

Finančni minister, ki upravlja državni denar in ki skrbi za njegov dotok v državno blagajno, že leta sem ne ve, kako bi našel kritje za vse v veliki meri upravičene zahteve in potrebe. Z njim prihaja znova v stisko celotna vlada, ki pričinja po malem spoznavati, da je dosedanje državno gospodarstvo s krediti in dolgovi bumerang, katerega je enkrat vrgla ali sprožila in kateri je tako močno vdaril nazaj da to še danes boli. Dolg mora biti plačan, večajo ga pa še njegove obresti. Zato išče vlada sedaj izhod v pozivih k štednji in v proračunskih operacijah, potom katerih hoče sredstva resornih ministrstev škrtati, da zmanjša naraščanje državnih dolgov.

Na videz blagostanje, v resnici inflacijske tendence

Dosedanji razvoj diskusij in trenj okoli državnega proračuna kaže, da temeljni gospodarska politika v naši državi na prizadevanju, da bi povpraševanje pospešili po umetnega injiciranja denarja in kreditov v gospodarstvo. Prav to prizadevanje pa je zgrešeno, ker koristi samo gofovim krogom. Zmogljivost proizvodnih sil je v naši državi dosegla svoj višek, prav tako pa tudi realna kupna moč prebivalstva. Povečane vloge denarja in kreditov v takem razvoju niso več v stanju, da bi ustvarile več dobrin in blagostanje, temveč pričenjajo čedalje bolj vidno povzročati padanje vrednosti prisluženega denarja — imajo inflacijske tendence. Te pa so očitne tembolj, čim manjše je resnično blagostanje v deželi.

Nesporno je, da je dohodek avstrijskega prebivalstva v zadnjih letih naraščal. To morebiti najbolj potrjuje primerjava po-

rasa dohodka kmečkih ljudi, ki so na narodnem dohodku sorazmerno najmanj udeleženi. Pred kratkim je n. pr. kmetijska zbornica objavila, da so imeli koroški kmetje iz prodaje mleka, mesa in žita 1955 skupno 291 milijonov šilingov dohodkov, leta 1960 pa 450 milijonov. Po tem lahko sklepamo, da se je dohodek drugih poklicnih skupin še vidneje povečal.

Normalno povečanje dohodkov sproži povečanje blagostanja in prihrankov. Pri nas pa ugotavljamo prav nasprotno. Julija 1960 so prihranki v obliki hranilnih vlog v državnem merilu znašali 34,3 milijard šilingov, medtem ko je vsota terjatev, ki so jo denarni zavodi v istem mesecu izkazali, znašala 50,5 milijard šilingov in bila s tem do tega časa najvišja. Na prebivalca računano je v juliju 1960 odpadlo komaj 4.900 šil. hranilnih vlog nasproti 15.500 šil. na Švedskem.

5 milijard dolga zaradi kupovanja na obroke

Zadolženost prebivalstva je bila julija 1960 za 20% višja kot julija 1959. Zadolženost konzumentov zaradi kupovanja na obroke je v istem času narasla za 50% in znaša sedaj okoli 2,5 milijard šilingov. Skupno z zadolženostjo drobne trgovine vsled kupovanja na obroke pa znaša tovrstna zadolženost okoli 5 milijard šilingov.

Zadolženost prebivalstva, zlasti ona, ki jo povzročajo nakupi na obroke je posledica amerikanizacije pojmovanja našega življenja, ko skušamo vedno bolj živeti preko razmer in pogojev, ki nam jih postavlja zaslužek za naše delo. Mi kupujemo, kar je novega in modernega do televizorjev in avtomobilov, ker bi najraje vse imeli in ker je kupovanje na obroke »tako ugodno«. Da pri tem plačujemo vsako reč za 10 in še več procent preko njene dejanske vrednosti, spoznamo navadno prepozno ali pa sploh spoznati nečemo. S tem pa naš prislužen šiling ni več vreden šiling, temveč znatno manj. Kupovanje na obroke povzroča inflacijo zaslužene in pridelanega šilinga.

V našem zasebnem življenju torej ugo-

1,3 milijarde šilingov za reklamo

Pomislimo samo, koliko reklamnih prospektov dobimo na mesec v hišo in pomislimo samo malo na spretno aranžirane radijske oddaje, ki trajajo dnevno več ur in katerih ena sama stane večkrat desetisoče šilingov. Pomislimo še na številne agente in njihove avtomobile, s katerimi se vozijo po vaseh in s »predavanji« in »darili« ponujajo

Reklama je sredstvo, s katerim kapital posiljuje človeštvo z denarjem, ki bi moral pravzaprav služiti in koristiti skupnosti. In skupnost tako brez pomisleka naseda tej reklami in se brez posebne brige »obogača« z dolgovi za kupljene predmete. Ob vsem tem pa postajamo delovni ljudje in država vedno revnejši, krogi privatnega kapitala pa vedno bogatejši.

Blagostanje, o katerem se toliko govori, ni drugega kot optična prevara, ki nas na moderen ameriški način spravlja ob sadove našega truda in dela. V tem pogledu med prebivalstvom ni znatnejših razlik. Privatni velekapital mozga iz vseh prilično enako, vseeno če gre za delavca ali nameščena ali pa za kmeta in povprečnega obrtnika. Zato je stvar vsega prebivalstva, da se po svoje zoperstavi temu mozganju, stvar vlade in parlamenta pa je, da z ustreznimi ukrepi prepreči naraščajoče zadolževanje in slabljenje dotoka denarja v državno blagajno, kajti drugače ob tem blagostanju in izobilju po malem res ne bo več denarja za najnujnejše ukrepe na komunalnem, socialnem in kulturnem področju v prid skupnosti.

tavljam podobne tendence, kakor v državni gospodarski politiki. Zadolževanje postaja moda. Toda to zadolževanje ter navajanje in siljenje k njemu ni nič drugega kot posledica stremljenja po dobičkih v kapitalističnem gospodarstvu, nič drugega kot siljenje zasebnika in države v odvisnost privatnega kapitala.

Ta kapital in krogi, ki jih združuje, se za kopičenje svojih dobičkov ne poslužujejo več že vsepovsod v svetu razkrinkanega izrecnega pritiska na delovne ljudi z nizkimi mezdami in slabimi delovnimi pogoji, njihovo orodje sta danes rafinirana reklama in spretna, čeprav draga tehnika prodajanja. Oboje pa plačujeta konzument zasebnik in skupnost državljanov. Konzument plačuje rafinirano reklamo in spretno tehniko prodajanja z dragimi nakupi na obroke, skupnost pa s tem, da vsak podjetnik vsa sredstva, ki jih staneta reklama in tehnika prodajanja, lahko odpiše od davkov, ki jih ima za plačati, vsled česar mora razumljivo v državni blagajni manjkati dohodkov za kritje njenih izdatkov.

svojo robo, pa bomo verjeli resnico, da je ta reklama stala lani nič manj kot 1,3 milijarde šilingov. Leta 1958 je bilo v naši državi za reklamo izdanih le 800 milijonov šilingov, sedaj pa gre v ta namen več denarja, kakor ga ima država v proračunu na razpolago za vse svoje investicije.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.
Dnevne oddaje: 5.55 Kmečka oddaja — 6.10 Jutranja gimnastika — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Za gospodinjstvo — 11.00 Zabavna glasba — 13.10 Opoldanski koncert — 18.55 Spert — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila — 22.10 Pogled v svet.
Sobota, 7. 10.: 8.00 Naš vrt — 14.15 Pozdrav nate — 16.00 Aktualna reportaža — 16.30 Zena v poklicu — 17.10 Zabavni koncert — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Bavarska-Avstrija-Svica — 22.15 Plesna glasba po naročilu.
Nedelja, 8. 10.: 8.05 Kmečka oddaja — 9.00 Veder jutranji pozdrav — 13.45 Iz domačih gajev — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Krížem po svetu, krížem skozi čas — 17.00 Nogometna tekma Avstrija-Madžarska — 19.00 Nedeljski šport — 20.15 Kdo je storilec — 21.15 Orkester deželnega gledališča v Linzu.
Ponedeljek, 9. 10.: 8.15 Orkestralni koncert — 13.00 Pesna mešana — 15.00 Posebej za vas — 15.45 Koroška knjižna polica — 17.10 Popoldanski koncert — 18.35 Mladina in gledališče — 20.15 In kaj mislite vi? — 21.00 Koroška domovinska kronika — 21.15 Za mesto in podeželje.
Torek, 10. 10.: 8.10 Koroški komponisti — 13.05 Orkester radia Celovca — 14.15 Spodnja Koroška in njena pokrajina v pesmi — 15.30 Koroški zbori — 17.10 Orkestralni koncert — 18.00 Prometna oddaja — 18.35 Navostli na knjižnem trgu — 20.15 Slušna igra: Most — 21.40 Koroška, vrata proti jugu.
Sreda, 11. 10.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.00 Glasba za mladino — 16.00 Non stop glasba — 17.10 Veder delopust — 18.30 Znanstvena govorna ura — 20.15 Orkestralni koncert — 22.15 Pustite govoriti Šlagerje.
Četrtek, 12. 10.: 8.10 Mali jutranji koncert — 14.45 Ura pešja — 15.45 Aktualna reportaža — 17.00 Popoldanski koncert — 18.05 Kmečka oddaja — 18.35 Mladinska oddaja — 20.15 Koroški hišni koledar — 21.00 Zveneča alpska dežela.
Petek, 13. 10.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 13.05 Veliki dunajski radijski orkester — 13.45 Za citraše — 15.00 Komarna glasba — 17.10 V stari koncertni kavarni — 18.00 Iz našega narodnostnega arhiva — 18.35 Kaj pravi industrija — 20.15 Glasba je trumf — 22.15 Mali plesni orkester radia Graz.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.
Dnevne oddaje: 6.10 Z glasbo v dan — 7.10 Beleške iz dnevnika — 9.05 Solska oddaja — 11.45 Kmečka oddaja — 12.03 Za avtomobiliste — 15.00 Solska oddaja — 17.10 Kulturne vesti — 19.30 Zabavna oddaja — 21.55 Spert — 22.10 Pogled v svet — 23.10 Večerna izdaja — 23.20 Glasba za nočnega delavca.
Sobota, 7. 10.: 7.10 Jutranja glasba — 8.20 Da, to je moja melodija — 11.00 Narodne viže — 13.30 Pet minut agrarne politike — 14.40 Tehnični razgledi — 15.00 Bavarska-Avstrija-Svica — 17.10 Jesenska idila — 18.25 Prijubljeni in znano, novo in zanimivo — 19.10 Oddaja vicekanclerja — 19.35 Ni prostora za divje živali — 20.45 Napoleonovi dediči — 22.15 In jutri je nedelja.
Nedelja, 8. 10.: 8.15 Kaj je novega — 10.10 Dunajski zajtrk z glasbo — 11.15 Državni instrumentalni ansambel Dresden — 13.25 Za avtomobiliste — 15.00 Non stop glasba — 18.00 Lahka nočno pecivo — 19.10 En teden svetovnih dogodkov — 20.00 Bavarska-Avstrija-Svica — 22.15 Svetovni šport.
Ponedeljek, 9. 10.: 8.10 Glasba na tekočem traku — 10.40 Otroška oddaja — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 16.30 Koncertna ura — 17.15 Mi smo brali za vas — 18.00 Vedri srednji val — 19.30 Opera: Idomeneo — 22.55 Tedenski športni komentar.
Torek, 10. 10.: 8.20 Prosimo, prav prijazno — 11.00 Za ljubitelje resne glasbe — 13.20 Teden pri Združenih narodih — 15.30 Vedra noča — 16.30 Življenje prične s šestdeset — 17.15 Znanje za vse — 18.00 Zabavni koncert — 19.30 Robert Scholz dirigira londonske simfonike in veliki dunajski radijski orkester — 20.30 Vsaka reč ima dve strani — 21.30 O tem lahko mirno govorimo.
Sreda, 11. 10.: 8.10 Glasba na tekočem traku — 11.00 Bela Barok in njegove skladbe — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Avstrijski književnik Joseph Handl — 16.30 Koncertna ura — 17.40 Domači zdravnik — 18.00 Prosimo, ne izklopite — 20.00 Operetni koncert — 21.40 Francoščina v radiu.
Četrtek, 12. 10.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 13.30 Trije tatovi — 14.35 Pripovedka: Podoba Martine — 16.30 Glasbena ura — 18.00 Glasba za delopust — 19.30 Sreča trinajstega.
Petek, 13. 10.: 8.10 Glasba na tekočem traku — 11.00 Popoldanski koncert — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 16.00 Otroška ura — 17.15 Znanje za vse — 18.00 Glasba razvedri — 19.30 Slušna igra: Dim za boga dežja — 21.25 Trelja znamenja.

RADIO TRST

Slovenske oddaje na valu 306,1 ali 980 Kc/sek.

Sobota, 7. 10.: 15.30 Kupčija s smrtjo — 18.30 Iz del italijanskih sodobnih skladateljev — 19.00 Zena in dom — 20.40 Zbor „France Prešeren“.
Nedelja, 8. 10.: 8.30 Poslušali boste — 9.00 Kmetijska oddaja — 9.30 Slovenski zbori — 11.30 Oddaja za najmlajše — 13.00 Kdo, kdaj, zakaj — 14.45 Veseli Dolinski trio — 16.00 Popoldanski koncert — 17.00 Tvorica sanj — 19.00 Nedeljski vestnik — 21.00 Ljudska opravila in oposila — 21.30 Koncert Tria Veronek.
Ponedeljek, 9. 10.: 18.30 Koncert baročne glasbe — 19.00 Znanost in tehnika — 20.00 Športna tribuna — 20.30 Seviljski brivci.
Torek, 10. 10.: 18.30 Haydn: Simfonija št. 104 — 19.00 Pisani balončki za najmlajše — 21.00 Alpske legende — 21.30 Violinski koncert.
Sreda, 11. 10.: 18.30 Liki iz opernih del — 19.00 Zdravstvena oddaja — 20.30 Kralj Ojdpip, tragedija — 22.10 Koncertna simfonija.
Četrtek, 12. 10.: 18.30 Stravinsky: Divertimento za violino in klavir — 19.00 Širimo obzorja: Izumi, ki so preobrazili življenje — 20.30 Znani dirigenti.
Petek, 13. 10.: 18.30 Mozart: Divertimento št. 2 — 19.00 Šola in vzgoja — 20.30 Gospodarstvo in delo — 21.00 Koncert operne glasbe — 22.00 Novele 19. stoletja.

Slovenske oddaje

Ponedeljek, 9. 10.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Jaka Spicar: Hema Krška. — 18.00 Koroške narodne.
Torek, 10. 10.: 14.15 Poročila, objave. — Moj rodni dom, moj rodni kraj.
Sreda, 11. 10.: 14.15 Poročila, objave. — Kar želite, zaigramo.
Četrtek, 12. 10.: 14.15 Poročila, objave. — Bolje je paziti, kot zdraviti se.
Petek, 13. 10.: 14.15 Poročila, objave. — Jaka Spicar: Krsti.
Sobota, 14. 10.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.
Nedelja, 15. 10.: 7.30 S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 5.05, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 22.00, 23.00, 24.00.
Dnevne oddaje: 5.00 Dobro jutro — 5.10 Nekaj domačih — 17.00 Lokalni dnevnik — 19.30 Radijski dnevnik.
Sobota, 7. 10.: 8.05 Poštarček v mladinski glasbeni redakciji — 8.55 Da Barbki ne bo dolgočas — 10.15 Ali Vam ugoja — 11.00 Melodije za sobotno dopoldne — 12.25 Slovenske narodne z ansambлом Silva Tamšata — 13.30 Nekaj iz domačih razpoložljive glasbe — 14.00 Za razvedrilo in oddih — 16.00 Humoreska tedna — 16.40 Moški komorni zbor iz Celja — 18.20 Vedri zvoki — 18.45 Okno v svet — 20.00 Zabavna melodija „Opolnija 1961“ — 22.15 Oddaja za naše izseljence.
Nedelja, 8. 10.: 7.15 Dalmlinske ovrture — 8.00 Mladinska radijska igra — 9.05 V novi leden z novo glasbo — 10.15 Se pomnite, tovariši — 10.50 Nedeljsko matineja — 13.30 Za našo vas — 15.30 Majhni operni mozaik — 16.00 Igramo za vas — 17.00 Športna popol-

Slovensko šolsko društvo v Celovcu sporoča, da se bo letošnji

GOSPODINJSKO KUHARSKI TEČAJ

v Dijaškem domu v Celovcu, Tarviserstrasse 16 pričel

v ponedeljek, 6. novembra 1961

Prijave za tečaj je treba nasloviti na naslov voditeljice tečaja Ančke Kokot, Celovec, Tarviserstrasse 16.

dne — 20.00 Zabavna melodije za vse — 22.15 Plesna glasba.

Ponedeljek, 9. 10.: 8.05 Poje Ljubljanski vokalni oklet — 8.55 Oddaja za otroke — 10.15 Zabavni zvoki za vse — 12.25 Melodije za opolodne — 13.30 Veseli hribovci in Fantje na vasi — 16.00 Naši popolniki na tujem — 17.15 Šlagerji na polju — 18.00 Iz oper Deseti brat in Krst pri Savici — 18.40 Kulturni globus — 20.00 Ponedeljkova panorama zabavnih melodij — 21.10 Z letošnjega festivala v Salzburgu.
Torek, 10. 10.: 8.05 Iz predklasičnih oper — 8.35 S popevkami po Italiji — 9.40 Poje Gorenjski vokalni kvintet — 11.00 Zabavni orkester Raphaela — 12.00 Glasbena oddaja za otroke — 13.30 Operne melodije — 14.05 Radijska šola: Ivan Tavčar — 16.00 Počilniška zgodba: Dobrosrčni vlamilac — 16.20 Od tod in ondat — 18.00 Človek in zdravje — 20.00 Koncert komornega zbora iz Valparaisa — 21.12 Zvočni kaleidoskop — 21.15 Večer Škerjančeve glasbe.

Sreda, 11. 10.: 8.05 Naši glasbeni uspehi v preteklem šolskem letu — 8.55 Oddaja za cicibane — 9.40 Pri skladatelju Vasilju Mirku — 10.15 Zvočna panorama — 12.00 Skladbe Boruta Lesjaka — 13.30 Trio iz Doline pri Trstu — 16.00 Radijska univerza — 16.15 Koncert pri željah poslušalcev — 17.15 V sredo popoldne pri radijskem sprejemniku — 18.00 Vrsti se plošča za ploščo — 20.00 Majhna prodajalna s popevkami in zabavnimi melodijami — 21.00 Iz manj znanih Verdijevih oper.

Četrtek, 12. 10.: 8.05 Jutranji glasbeni izlet po Hrvaški, Bosni in Srbiji — 10.15 Iz slovenskih oper — 11.15 Branje za vroče dni — 11.35 Sovjetska in poljska zabavna glasba — 12.40 Domači nepevi izpod zelenega Pohorja — 13.30 Nekaj popularnih orkestralnih misordij — 15.40 Domače polke in valčki — 17.30 Turistična oddaja — 18.45 Poletni kulturni zapiski — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 20.50 Literarni večer — 21.30 Iz sodobne hrvaške glasbe.

Petek, 13. 10.: 8.05 Glasba ob delu — 8.55 Pionirski tednik — 10.15 Radi bi vas zabavali — 11.10 Jesenska pesem — 12.00 Boris Frank predstavlja svoj novi ansambel — 13.30 Pihalni orkester L. M. — 14.35 Majhni ansambli — 16.20 Zvočna mavrica — 17.15 Koncert za vas — 18.15 Narodna glasba iz Južne Amerike — 20.15 Tedenski znanjopolitični pregled — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.35 Moderna plesna glasba.

TELEVIZIJA

Dnevne oddaje: 19.30 Zabeleženo za vas — 20.00 Čas v sliki — 20.20 Mozaik kratkih filmov.
Sobota, 7. 10.: 19.35 S kamera po Afriki — 20.20 Poj z mano, igraj z mano.
Nedelja, 8. 10.: 17.00 Za mladino: Kaj bi lahko postali — 17.30 Svet mladine — 18.00 Pogled v deželo — 18.30 Sedem dni dogodkov — 19.00 Oglavo vas bo zanimalo — 19.30 Služba za odjemalce — 20.10 „Majstolen“.
Ponedeljek, 9. 10.: 19.35 Avtomati za igranje — 20.30 Aktualni šport — 20.50 Jazz — gledan in poslušan.
Torek, 10. 10.: 19.35 Dokumentarna poročila o vzgoji semenja — 21.05 Prenos iz nemške televizije: Zaključena družba.
Sreda, 11. 10.: 17.00 Otroška oddaja: Mali nauk o risanju — 17.30 V deželi medvedov in jelenov — 17.56 Sekira v hiši — 19.35 Očje je najboljši — 20.35 Crno na belem.
Četrtek, 12. 10.: 19.35 Športni kaleidoskop — 20.20 Prenos iz nemške televizije: Divja raca.
Petek, 13. 10.: 19.35 Vojna in mir v zakonu — 20.30 Brez tebe ba nač.